

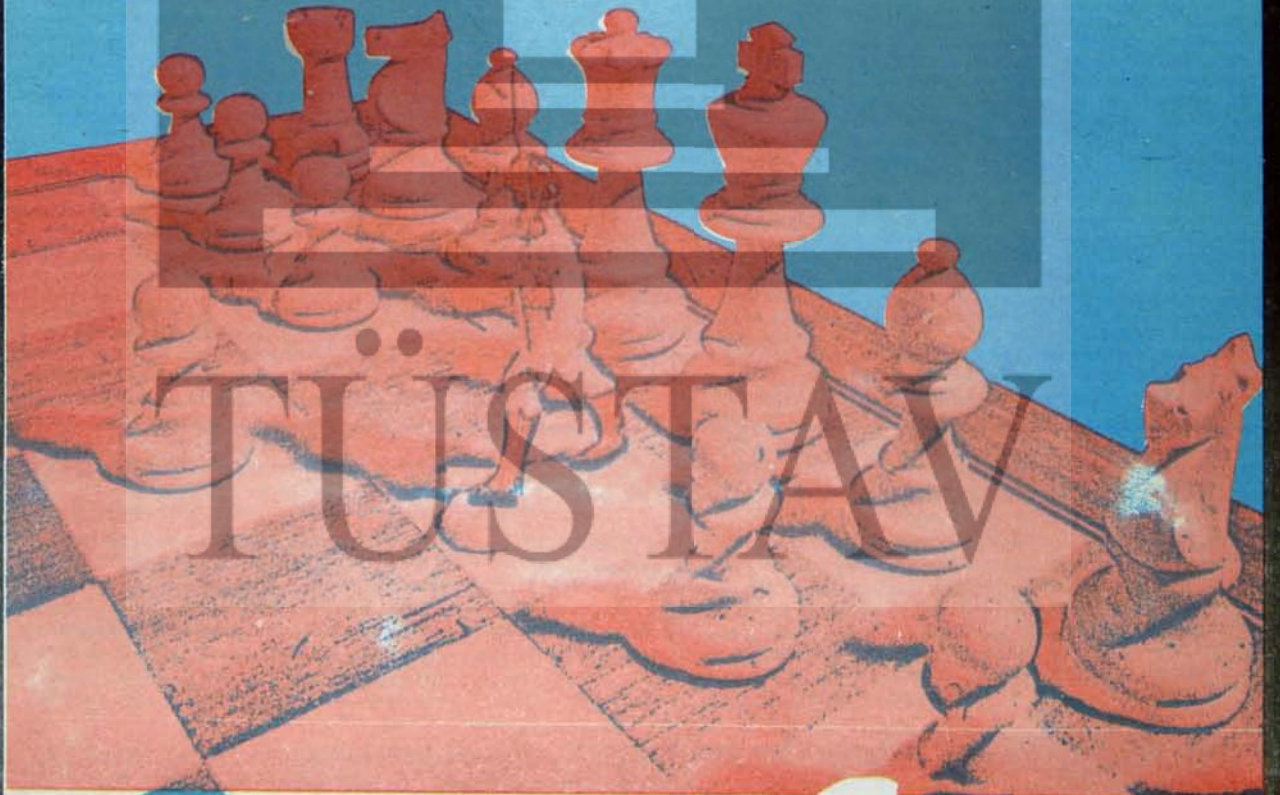
...
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 29 28 EKİM 1975 5 TL.

ordu ve demokrasi

AP'nin üç yıldızlı işkencecibaşı faşizmin simgesidir

12 Ekim seçimlerinde AP İstanbul'da Faik Türün'ü aday gösterdi ve seçimi kaybetti. Çok yazıldı ve söylendi: Bu, İstanbul halkının ve işçi sınıfının faşizm özelemlerine verdiği kesin cevaptı.

AP'nin, İstanbul'da aday olarak Faik Türün'ü ileri sürmesinin çeşitli nedenleri olabilir. Olayın diğer yönü de Faik Türün'ün, neden seçilme olasılığının yüksek olduğu bir ilden değil de İstanbul'dan aday gösterildiğidir. Bu nokta, gerçekten, Türkiye'de AP'nin peşine düştüğü faşist hesapların ciddi bir belirtisidir. Hesap, Türkiye'nin en büyük ve en ileri sanayi kentinde (faşizmin halkoyuna sunulmasıdır. Alınan sonuç, Türkiye'de faşizmin halkoyuna ve kitle desteğine dayanarak iktidara gelme olanağının olmadığını göstermiştir.

Bu deneme için Faik Türün'ün seçilmesi de rastlantı değildir. Faik Türün "gerek eylem gerekse düşünce hayatıyla" (!) faşizmin Türkiye'deki temsilcilerinin en seçkinlerinden biridir. Faik Türün'ün 12 Mart döneminde sıkıyönetim komutanlığı sırasındaki "eylemleri", onun demokrasi karşısındaki en tehlikeli asıl "eylemler" arasında olduğunu kanıtlamıştır. 12 Ekim öncesinde ilerici basında bu konu üzerinde yeterince duruldu.

Öte yandan, işkencecibaşının, AP'nin yayın organında boy gösteren "üç yıldız" imzalı yazıları, AP'nin Türkiye'yi nereye götürmek istediğinin belgesi niteliğindedir.

AP yönetimi 12 Mart'tan sonra, özellikle de 14 Ekim 1973 seçimlerinden sonra politik stratejisinde bir kemikleşmeye gitti. 12 Mart'ta iktidardan düşürülen AP, 1975'te yeniden sermayenin iktidar partisi olarak kendisini kabul ettirmiş durumda. Sermayenin sınırsız egemenliğinin kurulabilmesi için kazanılması zorunlu olan vurucu güçlerle yakınlaşmış ve onları kullanabileceğini kanıtlamış olmasının bunda önemli payı vardır.

AP, Faik Türün'ü bu yakınlaşma ve bütünleşme "kurye" olarak kullanmaktadır. Faik Türün'ün Son Havadis'teki "üç yıldız" imzalı yazılarıyla "vurucu güçler"e Demirel'in bonservisini götürmektedir. Türün'ün İstanbul adaylığı da, AP'nin 12 Mart'ın "etkili çevreler"ine verdiği bir randevudur.

Bu stratejinin gerçekliğini 12 Ekim öncesinde, AP gazetelerinde Faik Türün'ün seçtirilmesi amacıyla yayınlanan yazılar açıkça gösteriyordu. Abdullah Uraz 29 Eylül tarihli Son Havadis'te şöyle yazıyordu: "Sayın Türün bir semboldür. İstanbul bölgesinde bütün mesai arkadaşlarımızın, erinden generaline herkesin mesuliyetini kabullenecek kadar büyük komutandır..." Aynı yazıda yazar, şimdiki Genelkurmay Başkanı Semih Sancar'ın, emekliye ayrılması dolayısıyla Türün'e 1974'te çektiği kutlama telgrafını aktarırdıktan sonra şunları söylüyor: "...değerli Genelkurmay Başkanımızın da ifade ettiği gibi 40 yıl ordumuza şerefle hizmet vermiş olan Türün, sapık ideolojilerin bastırılmasında da Silahlı Kuvvetler adına büyük görev ifa etmiştir." 4 Ekim'de yine Son Havadis'te Tekin Erer ise şunu yazmıştır: "1971 yılındaki sıkıyönetim alanında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığına Org. Semih Sancar, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığına Org. Faik Türün getirimişlerdi. Daima şerefle anacağımız Türk ordusunun kahraman iki generali... Şimdi bu iki değerli komutandan Sayın Semih Sancar Genelkurmay Başkanımızdır. Sayın Faik Türün AP listesinden bağımsız İstanbul senatör adaydır."

Yukarıdaki alıntılar silahlı kuvvetlerin AP tarafından belli bir yöne çekilmek istendiğinin kanıtıdır. Faik Türün olayı ve onun üç yıldızlı yazıları bunun

inde sadece küçük bir örnektir. Niyet, MC hükümetinin kurulmasının hemen ertesinde AP gazetesinin yine üç yıldızlı sütunda bütün çıplaklığı ile belirtilmiştir: "Bugün aynı fikir ve aynı düşünce üzerinde (yani "komünizm ve anarşi ile mücadele") birleşen Uriomvira (Korutürk - Demirel - Sancar) zannediyoruz ki, son Türk devletini iç ve dış tehlikelere karşı en emin ve en yetenekli şekilde koruyup kollayacak bir lider kadro halinde oluşmuş bulunmaktadır." (23 Nisan - Son Havadis; YURUYUŞ, sayı:3)

AP'nin bu "çekme" işini nasıl yaptığı ilginçtir. Faik Türün, etkili güçlere iki "gerçeği" kantlamak istemektedir: Birincisi, Demirel'in sola ve "Komünizme" karşı sandığı gibi (1971 öncesinde) hoşgörülü olmadığı; ikincisi de, komandoları, yani faşizmin sivil vurucu güçlerini de kendi örgütüne bağlayabileceğidir. 21 Ağustos tarihli yazısında Demirel'in meziyetlerini şöyle sıralamaktadır: 1) Demirel, "ne Fatih ne de 2 nci Atatürk olmak gibi fanatik düşüncelerin esiri olmamıştır". 2) "Her hizmet döneminde hemen hemen memleketin çökmeye yüz tutmuş ekonomik ve sosyal problemlerine beton payandalar koymuş ve altına emniyet ağırları da kurmuştur". 3) Hükümet kurmak mühim değil, geçici hükümet de kurulur, kukla hükümet de kurulur. Ancak Milliyetçi Cephe hükümeti bu memleketi yayılarak yurdun parçalanmasını önlemek, ikincisi de yurdun sosyo-ekonomik problemlerini sür'atle çözmektir." 4) Demirel, sosyo-ekonomik savaşın kurallarını çok iyi bilmektedir. 5) "Demirel güç devirlerin adamıdır."

Üç yıldız yazarı işkencecibaşının bunlardan çıkardığı sonuçudur. "Türkiye büyük tehlikelerle karşı karşıyadır. Bu ortam içinde MC iktidarının muhalefet ve bazı çevreler tarafından yıkılmaya çalışılması, memleketi yeni ve büyük kargaşalara ve hatta anarşizme sevkedebilir." 25 Ağustos'taki yazıda ise, dünyada birçok ülkenin siyasal kargaşa içinde olduğunu hatırlattıktan sonra: "Bütün bu olaylardan Türkiye'nin büyük dersler alması ve geniş tedbirlerle gidilmesi zamanı gelmiş ve hatta geçmiştir... Bu ortam içinde vatansever kişi ve kuruluşların en önemli görevi, bugüne kadar doğru ve müspet yolda yürüten Milliyetçi iktidarı desteklemek olmalıdır... 12 Ekim ara seçimleri solcu muhalefeti parçalamak için en büyük fırsatlardan biridir." (İtalikler bizim.)

Sermaye ve onun vurucu kolları, Faşizm için bir referandum niteliğinde olan 12 Ekim seçimleri öncesinde büyük bir kampanyaya giriştiler. Üçyıldızlı işkencecibaşı, daha 19 Temmuz'da, "1973 seçimlerinde Türk Milleti rejimi devirmeye yönelen atraksiyonları bugünkü kadar tam manasıyla kavrayamamıştır" derken, 12 Ekim'e bağladıkları umutları dile getirmektedir.

12 Ekim seçimleri sırasında bütün saldırılarını sola ve "komünizm tehlikesi"ne karşı yönelten AP'nin, faşizan ortamın oluşturulması için bu referandumda ne gibi güçlerden nasıl yararlandığı yine "üçyıldızlı" yazarca dile getirildi. Cumhurbaşkanı'nın Trabzon konuşmasından sonra 31 Ağustos'ta: "Sayın Cumhurbaşkanı son demeci ile hangi siyasi partilere oy verileceğini ve hangilerine oy verilmeyeceğini telmihen açıklamışlar ve böylece milleti aydınlığa kavuşturmuşlardır. Ancak bu kadarla kalınmamalı bu ana fikri öğrenen organlar bunun gereğini yaparak millete tehlikeyi bütün vehametiyle anlatmalı ve gereken tedbirler sür'atle alınmalıdır." (İtalikler bizim.) 25 Ağustos'ta ise: "CHP'nin bundan sonra kuracağı bir iktidar tamamen bir dikta rejimi olacaktır... Bu gerçekler karşısında köleliği asla kabul etmeyen Türk

BUGÜN AP'NİN VE ONUN VURUCU UZANTILARININ NASIL BİR FAŞİZM ÖZLEMİ İÇİNDE OLDUĞUNU AÇIKLAMAYA GEREK YOK. FAKAT BUNUN, TARİHTEKİ ÖRNEKLERİNDEN HİÇ DE FARKLI OLMADIĞI ORTADA. BUGÜN, SERMAYENİN SINIRSIZ EGEMENLİĞİNİ "DEMOKRATİK VE PARLAMENTER" YOLLA KURTARMA VE KORUMA OLANAĞI KALMADIĞININ ARTIK ORTAYA ÇIKMIŞ OLMASI, ONU EGEMENLİĞİNİN TEK YOLU VE ARACI OLAN GÜÇLERLE İLİŞKİYE YÖNELTMEKTEDİR

milleti, Büyük Atatürk'ün Cumhuriyetimizi emanet ettiği aziz Türk gençliği ve Silahlı kuvvetlerimiz yendi tarih görevlerle karşı karşıya bulunmaktadırlar."

Bugün AP'nin ve onun vurucu uzantılarının nasıl bir faşizm özlemi içinde olduğunu açıklamaya gerek yok. Fakat bunun, tarihteki örneklerinden hiç de farklı olmadığı ortada. Bugün, sermayenin sınırsız egemenliğini "demokratik ve parlamenter" yolla kurma ve koruma olanağı kalmadığını artık ortaya çıkmış olması, onu egemenliğinin tek yolu ve aracı olan güçlerle ilişkiye yönelmektedir.

AP'nin üç yıldızlı işkencecibaşısı ünlü "vurucu güç", gazetesinin sütunlarında AP'nin gayri-resmi faşizm programını kaleme almaktadır. Bu, AP'nin "etkili çevreleri" çekmek istediği "belli" yönün "hangi" yön olduğunu göstermektedir. Emekli Paşa'ya göre, "düşman içeride ise istihbarat da içeridedir, dışarda aranmamalıdır." "...memleketimizin her meselesi TRT'de olduğu gibi bir savaş vererek halledilmektedir." "...memleketimizde yakın bir gelecekte kardeş kavgasının başlayacağından endişe duymaktayız. Bu kavgasının durdurulması bu millete çok pahalıya mal olacaktır." Emekli paşa, ülkeyi bir savaş ortamına sokmaya da hazır, hatta niyetlidir. "Bizde öyle bir kanaat hasıl olmuştur ki, Türkiye meşale Ortadoğu'da bölgesel bir harp yapmak durumunda kalsa, belki de memleketi Çerkez Ethem gibi arkadan vurmaya çalışacak kindar çevreler çıkacaktır. Bununla beraber 7,5 aylık iktidar süresince her kademesi tahrif edilen bir memlekette CHP'nin Ecevit'sel kanadı, milliyetçi iktidarı hiçbir zaman yıpratamayacaktır." (6 Haziran). İşte 12 Mart'ın "etkili çevreler"ine solun adresini veren bu "üç yıldızlı" yazar, aynı zamanda solu, Ecevit'i "iç savaş" kışkırtmakla (!) suçlamaktadır. Bu "iç savaş" suçlamasının tek anlamı, kendi kafasındaki "iç savaş" planları için vurucu güçleri çağırılmaktan ibarettir.

YURUYUŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Uğur OKMAN

KAPAK DÜZENİ: İbrahim NİYAZIOĞLU

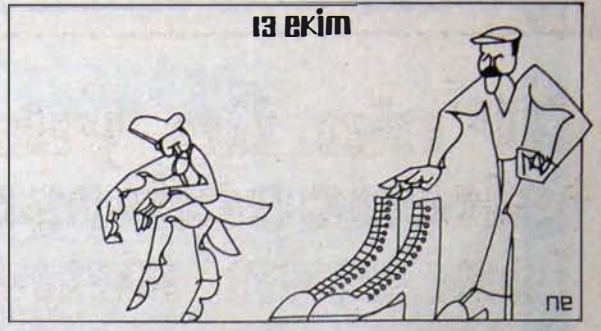
ADRES:
Konur Sokak 15/8
Kızılay - Ankara

Tel: 17 45 81

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200 TL
6 aylık: 100 TL

İLAN KOŞULLARI
Arka Kapak Renkli :7.500 TL
Arka Kapak Siyah Beyaz :6.000
İç sayfalarda sütun santimi : 20 TL
İç sayfalardaki yayın ilanları % 50 indirimlidir.

Baskı: Daily News Web-Ofset Tesisleri
Dağıtım GAMEDA
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

DEMOKRASİ VE ORDU

YALÇIN KUÇUK

Viyana ve Paris büyükelçileri aynı hafta içinde, arka arkaya öldürüldü. Öldürülme ile ilgili araştırmalar, henüz bu cinayetlerin arkasında hangi örgütlerin bulunduğunu ortaya koyamadı. Ancak ilk izlenim olarak, bu cinayetlerde güçlü cinayet şebekesinin etkisini görmek mümkün. 12 Ekim seçimlerinde aradığını bulamayan emperyalizmin, eski ve bilinen terör oyununa başvurduğu düşünülebilir. Bu düşünme süreci içinde olayların yaratıldığı çalkantılı havanın etkisinden uzak kalmak gerekli. Ortadaki gerçek sorunu görebilmek için böyle bir çaba zorunlu.

Türkiye'nin Viyana Büyükelçisi öldürülünce çok çeşitli mesajlar yayınlandı. Bunlardan en ilginç, Genel Kurmay Başkanı Sancar'ın mesajı. Genel Kurmay Başkanı, Dışişleri Bakanı'na gönderdiği mesajda, önce üzüntülerini bildirdi. Sonra da "her türlü yardıma hazır olduğumu" açıkladı. Bu açıklama, alışılmış ve sivil bir yönetimde karşılaşılan türde bir açıklamaya olmaktan uzak. Çünkü Silahlı Kuvvetler, yasal olarak, devlet denilen aygıtın bir parçası. Yasal olarak diğer bürokrasiden bir farkı yok. Örneğin, maliye örgütü gibi. Maliye örgütünün, bu veya benzeri bir durumda, Dışişleri Bakanı'na bir mesaj göndererek, her türlü yardıma hazır olduğunu bildirmesi ne kadar yadırganırsa, Genel Kurmay Başkanı'nın son mesajı da o kadar yadırganmalı. En azından idare ve anayasa hukukçularını bunun üzerinde düşünmeli.

İdare ve anayasa hukukçularından başka, siyasal bilimcilerin de üzerinde düşünecekleri demecilere rastlanıyor. Cumhurbaşkanı Lice'ye gitti. Genel Kurmay Başkanı, Cumhurbaşkanı'na eşlik etti. TRT kameraları, Cumhurbaşkanı konuşurken, Genel Kurmay Başkanı'nın görüntülerini vermeye özen gösterdi. Cumhurbaşkanı, depremden sonra yapılanlar için, "başta Silahlı kuvvetler olmak üzere, Bakanlara ve bakanlıklara teşekkür etti" Cumhurbaşkanı, devlet denilen aygıtın başı. Bir deprem olduğu zaman devlet aygıtının kolları, başta sivil yönetimin, depremin yıkıntılarını ortadan kaldırmak için çaba göstermesi çok olağan. Ama Türkiye'de bugünlerde, olağan işlerin olağan olmayan yöntemlerle ele alınması ve bunlara olağanüstü bir nitelik verilmesiyle çok karşılaşıyor.

Olağan dışı görünümün özeti şöyle: Silahlı kuvvetleri, devlet bürokrasisinin bütününden ayırmak, ona, ayrıcalıklı bir yer vermek için özel bir çaba var. Bu çaba, fark edilmeyen bir hızla, yeni ideolojik boyutlara doğru yol alıyor. Şimdiye kadar Silahlı Kuvvetler adına, çeşitli günler dolayısıyla yayınlanan mesajlarda Silahlı Kuvvetlerin "Atatürkçülüğün güvencesi" olduğu ileri sürülüyordu. Şimdi bir adım daha atıldı. Son zamanlarda yayınlanan bu tür mesajlarda Silahlı Kuvvetlerin "demokrasinin güvencesi" olduğu tezi işleniyor. Mesajlarda, sık sık, bu tezlerle karşılaşıyor.

Karşılaşılması gerekli. Karşılaşılması, demokrasi için, büyük tehlikeleri içeriyor. Çünkü en önce Silahlı Kuvvetleri, cevaplandırılması çok zor soruların önüne getiriyor. Demokrasinin güvencesi iddiası ortaya atılınca cevaplandırılması gereken ilk soru, "hangi demokrasinin" oluyor. Bugünkü demokrasinin mi? Türkiye'de bugünkü rejime demokrasi diyecek pek az demokrat bulunur. İkinci soru, eğer bugünkü demokrasi değilse, hangisi? Üçüncü soru, Faik Türün olayı ve Demirel'in yayın organında yazılanlar nasıl açıklanacak? Demokrasinin güvencesi Faik Türün mü, yoksa şu anda oylarıyla Türün'ü reddeden işçiler mi? Hiç kuşkusuz işçiler.

Türkiye gelişiyor. Teknik anlamda gelişiyor. Üretici güçler gelişiyor; üretim ilişkileri yeni boyutlar kazanıyor. Demokrasi de, Ordu da bu yeni boyutların içinde. Türkiye'nin bütünü ile parçalarının gelişme temposuna bağlı olarak birbirinden ayrılabilir. Bir yerde birleşebilirler. Ayrılma da, birleşme de, zıt kutupların bilinçli çabalarını gerektirebilir. Bu çabalar, üretici güçlerin gelişme doğrultusunu, ileriye veya geriye doğru eğen, fakat sadece küçük bir açıyla eğen, bir etkiye sahip.

Cunhal, Portekiz'in somut koşullarını çözümlüyor. Orta sayfada. Bir nokta çok açık. Portekiz'de, Nisan Devrimi'nde Ordu'nun rolü, vurucu darbeyi sağlamak. Belirleyici öge, bir yandan, sınıfsal çelişki; diğer yandan da, işçi sınıfı hareketinin örgütsel düzeyi. Nisan hareketinde vurucu darbeyi yapanlar

kendi içlerinde çok karışık. Ortada karışık olmayan, sapmalardan ayıklanmış, kütleleri içinde dal budak salmış bir işçi sınıfı örgütü var. Nisan darbesini, çeşitli almasılar içinde, daha karanlık bir faşizme gitmekten alkoyan, bu.

Türkiye'de iki askeri olay oldu. 27 Mayıs ve 12 Mart. İkisinde de Silahlı Kuvvetler, sadece vurucu güç oldu. Sadece vurucu gücü sağladı. 27 Mayıs'ta işçi sınıfının örgütsel düzeyi, hareketi, etkileyecek örgütsel güçten yoksun. Ancak 27 Mayıs'ın, bir yandan, sermaye ile emek çelişkisinden; bir yandan da, sermayenin kendi iç sorunlarından etkilendiği söz götürmez. 27 Mayıs'ın yarattığı kurumlarda, bunların damgasını görmemek mümkün değil.

27 Mayıs'ın en ünlü ürünü 61 Anayasası. 61 Anayasası'nın, şimdiki tartışmayla ilgili, iki kurumu, iki "kurul". Burjuva-demokratik yönde önemli bir adım olan 27 Mayıs'ın bu iki kurulu da, bürokratlarla politikacları aynı masa etrafında toplamayı amaçlıyor. Ekonomik, toplumsal ve siyasal sorunların çözümlenmesinde, politika kararlarının alınmasında, politikacı-bakanlarla bürokratlar bir masa etrafında toplanacaklar. Böylece, önemli politika kararlarının "tarafsız ve bilimsel" bir öz kazanması sağlanacak. Kurullardan birisi Yüksek Planlama Kurulu. Diğeri de Millî Güvenlik Kurulu.

Zamanın özlemlerini dile getiren iki kurul. 27 Mayıs'tan hemen sonraki günlerde birincisi ön plana sürüldü. Yüksek Planlama Kurulu, günlük politik tartışmaların içine sürüldü. Kütleler, bir süre, Yüksek Planlama Kurulu ile avutuldu. Ama Türkiye gelişiyor. Üretici güçler gelişiyor. Altıncıların sonlarına doğru ikincisi ön plana çıktı. Millî Güvenlik Kurulu, günlük siyasal tartışmalarda ve ön planda bir yer aldı.

Çelişkilerin hızla arttığı ve sosyalist bilinçlenmenin yeni boyutlar kazandığı bir dönemde, küçük burjuva radikalizmi 27 Mayıs özelemini yeniden dile getirdi. 27 Mayıs'ı tekrarlamak tutkusu. Aynı zamanda, sermaye ve bunun büyük kesimi, yeni planlar geliştirdi. İki yandan gelişen bilinçli çabalar. 27 Mayıs'ı tekrarlamak isteyenler, Türkiye'deki üretim ilişkilerinin gelişmelerini kabul etmeyenler, yenildiler. Silahlı Kuvvetler'in vurucu müdahalesiyle 12 Mart ortaya çıktı. Şimdi Silahlı Kuvvetlerin, 1971 yılı 12 Mart'ındaki rolü unutturulup 12 Mart'ı tekrarlamak girişimleri var. Gözle görülüyor. Tarihte tekrarın zor olduğu da gözle görülecek.

Bütün bu gelişmeler içinde demokrasi ile ordu ilişkisi değerlendirilirken, gözden uzak tutulmaması gereken noktalar var. Bunlardan biri, vakıfçılık ve Silahlı Kuvvetler'deki yatırımcılık eğilimi. Kuvvet vakıfları, gemi, uçak ve tank yapımı gereğiyle Silahlı Kuvvetler üst kademelerinin büyük işletmelerle doğrudan doğruya bağ kurmalarına yol açıyor. İç sermaye ile doğrudan; dış sermaye ile dolaylı ilişkiler gelişiyor. 1960 yıllarında küçük burjuva ilerikilerinin sahip çıktığı, buna karşılık büyük sermayenin bir yandan fonlarını kullanmaya çalışırken, diğer yandan, kendisine rakip olduğu ölçüde sınırlandırmak istediği Ordu Yardımlaşma Kurumu aracılığıyla da yabancı sermaye ile doğrudan işbirliği sağlanıyor. Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun bir kamu girişiminin işbirliği önerisini reddederek Goodyear'le ortaklık kurması gibi.

Silahlı kuvvetler piramidinin üst merdivenlerinde etkili olabilecek bu gelişmelerin sınırlılığını kabul etmek gerek. Gözden uzak tutulmaması zorunlu olan noktaların ikincisi, bu. Türkiye'nin çelişkilerinin her yerde yansımaları kaçınılmaz. Türkiye'de bilinçli ve bilinçsiz etkilenme süreci her yerde uzanıyor. Daha da uzanacak.

Üçüncü nokta ise şu: Artık Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolunda ilerlerken öncülük sorunu tartışılmıyor. Tartışma gerilerde kaldı. Tekrar ortaya atılabilir. Tekrar mahkum edilir. Bunda da kuşku yok. Bu yüzden somut sorun öncülük sorunu değil. Somut sorun, öncelik sorunu. Önceliği olan sorun, işçi sınıfının siyasal örgütünün güçlendirilmesi, kütleler içindeki bağlarının geliştirilmesi.

CIA Türkiye'yi

KURT OLDUKLARINI KİM YAKIŞTIRDI?

HALİT ÇELİK'İN TEKZİRİ ÜZERİNE

YÜRÜYÜŞ'ÜN AÇIKLAMASI

Geçen sayımda Sayın Halit Çelik'in, mahkeme aradığıyla gönderdiği tekbiri yayımlandık. İlgili yasa, aynı sayıyla görüşlerimizi açıklanmaya olanak tanımıyor. Kısaca, görüşlerimizi açıklıyoruz.

1 - Sayın Çelik'in mahkeme yoluyla gönderdiği tekbiri yayımlanmaması mümkündür. İlgili yasa, yine mahkeme nezdinde itiraz hakkı tanıyor. Tekbirin yayımlanabilmesi için yazımızda geçen olayların gerçeğe aykırı olması gerekir. Sayın Çelik'in gönderdiği tekbirde yayımladığımız tekbirde, yazımızda geçen hiç bir olay yoklanmıyor. Tabii ki, ülkeyi yönetenler için.

2 - Fakat böyle bir yükümlenmeyi düşünmedik. Ancak hayret ettiğimiz açıklanması. Çünkü sayın Çelik, açıklanmasını doğrudan doğruya göndermiş olsa idi, yine okluğu gibi yayımlardık. Halit Çelik gibi Türkiye'nin devrimci pratiğinde yeni olan kişilere saygı göstermek her zaman açıktır.

3 - Halit Çelik'in açıklanması mahkeme aradığıyla göndermesinin hakikate itirazından ileri geldiğine inanmak istiyoruz. Bu itirazla rağmen, anti-demokratik bir kurumdan yararlanmasını yadsıyacağımızı belirtmeliyiz.

4 - YÜRÜYÜŞ'ün temel yayın ilkesi, doğruya doğru bir şekilde ulaşmaktır. Bu yüzden demokratik örgütlerin yasal amaçları içinde geliştirdikleri yayınlarla sadece saygı dayanmaktadır. YÜRÜYÜŞ'ün demokratik örgütlerin çıkarlarını koruyup desteklemeye ve bunları duyurmaya özel bir ilköğüt göstermektedir.

5 - Ağırbaşlılık, bir ilke olarak, benimseniyoruz. Ağırbaşlılık demek, hafiflik iddiasını kesinlikle kabul etmiyoruz. Ağırbaşlı olmayan, ilk yazımızda geçen olayın kendisidir. Sosyalizme bağlılığımız, ağırbaşlı olmayan olaylara saygınlığımızla yer vermeye bizi zorlamaktadır.

NEREDEN BAKILIRSA BAKILSIN BELLİ BİR KURGU VAR... SONUÇ NE OLURSA OLSUN OLAYLARLA CIA İLGİLİ BİR KEZ DAHA SAKLANMAYA ÇALIŞILACAK, UYDULUK VE TESLİMİYET POLİTİKASI HARFİYEN YERİNE GETİRİLECEKTİR. EMPERYALİZME GÖBEKTEN BAĞLI TÜRKİYE KAPİTALİZMİ VE İŞBİRLİKÇİ BURJUVAZİ VE GERİCİ MÜTTEPİKLERİ İÇİN ONUR KAPILARI KAPALIDIR...

CIA OYUNLARI

"Hür dünyanın bekçisi" Amerika'nın, henüz iki hafta kadar önce 12 Ekim'de, sandıklardan ne çıktığını bilmediği ve değerlendirmesinden doğal bir şey olamazdı. Türkiye'de demokratik oyların gelişimi ve sağdaki tıkanıklığın ne anlama geldiği açıktı...

Ote yandan, Kıbrıs konusunda, Fırat mektubuna rağmen hareket olanağı bulamayan hükümetin, konuya dikkatleri iki cinayete mi çekilmek isteniyordu?... Doğrusu "Hür dünyanın bekçisi"nin bu gibi dikkat çekme örnekleri yadırgatıcı değildir. Savaş ve cinayete beslenen emperyalizmin jandarması gündelik iki örnek yaratmış olabirdi...

Geçtiğimiz hafta ilk cinayet olayı başkent Ankara'ya ulaştığı zaman olayı "Solcular"ın yüklemeye hazırlanan işbirlikçi beyinler, namısa, kaydı ihtiyat içinde gelişmeleri beklemek zorunda kaldılar. Ancak umulan bulunmayınca ve işbirlikçilerin derveye emperyalist "Ağababa"nın girdiğine ilişkin belirtiler ortaya çıkmaya başlayınca malum "Rum" ya da "Ermeni" kılıflarına sarılmakta geçilmeli.

YÜRÜYÜŞ'ün dizgiye hazırladığı aralarda, büyükelilerin katilleri henüz yakalanamamışlardı. Ancak olayların sonu polis yetkililerine açılan telefonlar ilginçtir. Adeta olayı yüklenmek için Rumlar ve Ermeniler kuzruğa girmişlerdir! Telefonların nereden açıldığı belli değildir. Ancak nereden bakılrsa bakılın belli bir kurgu vardır ve dünya kamuoyunun dikkatleri saptırılmaya çalışılmaktadır.

"Görevimiz Tehlike!"

Geçtiğimiz haftanın Cuma günü saat 17 sularında, Türkiye'nin Paris Büyükelçisi İsmail Erez'in öldürüldüğü haberi başkentte duyulunca çoğu çevrede aynı sözler söylendi: "Görevimiz Tehlike tekrar sahnedir".

Bu sözlerle ne kastedildiği açıktır. Geçtiğimiz yıl ortalarına kadar bir yıl süren bir süre TRT Televizyonundan seçilen sunulan "Görevimiz Tehlike" adı altında, ABD'nin Merkezi Haberalma Örgütü (CIA)'nin çeşitli ülkelerde, çeşitli dolaplar, işlediği cinayetler (Yahut diğer bir yöntemle) sergilenmişti.

Birkaç hafızaların yokluğundan, "Görevimiz Tehlike" dizisinde işlenen komikler, iki gün aralıklarla Viyana ve Paris'te işlenen cinayetler arasında paralellikler kurmakta zorluk çekmediler...

Geçtiğimiz haftanın Çarşamba günü Türkiye'nin Viyana Büyükelçisi Daniş Tunaliği, Cuma günü de, Paris Büyükelçisi İsmail Erez üzerindeki silah saldırılarının saldırılarını anlatıyorlar ve öldürüyorlardı. İkinci cinayet olayında, araba suya atılan İsmail Erez'in çolukları Saklı Yener de katledildi.

Her iki cinayetin gerek işlenişleri gerekse baştan sona uygulanışları usta bir terzabitan çıktı işlenimini veriyordu. Bu gibi cinayet işlemlerinin en seçkin örneklerine bir dizî filmle tank olanların çağrışım yapabilmelerine dayanarak teşkil eden unsurlar da vardı...

gündeme aldı ...

Sonuç ne olursa olsun olaylarla CIA ilgili bir kez daha saklanmağa çalışılacak, uyduluk ve teslimiyet politikası harfiyen yerine getirilecektir.

Emperyalizme göbekten bağlı Türkiye kapitalizmi ve işbirlikçi burjuvazi ve gerici müttefikleri için onur kapıları kapalıdır...

MSP VE ÖTESİ

İngilizce'de çıkan "Guardian" gazetesinde yayımlanan ve Dışişleri çevrelerinde de doğrulanan bir habere göre, ABD Başkanı Ford, Demirel'e oldukça nazik bir üslupla, Kıbrıs sorununun halini, yoksa silah ambargosunun tekrar uygulanması zorunda kalacağını bildirmişti. İleri sürüldüğüne göre de, Demirel bu konuda MSP'nin "Ciddi bir pozisyon" teşkil ettiğini Ford'a ilettiği.

MSP'nin, hafta başlarında üç maddelik tekliflerini 12 maddelik yazılı teklifleri ilezmiş ve hükümet içinde belirli bir huzursuzluk doruk noktasına ulaşmıştı. MSP kanadı özellikle 12 maddelik isteklerine yazılı cevap istiyor, hatta Bakanlar Kurulu toplantılarını boykot edileceğini söylüyordu.

MSP'nin üç maddelik ilk üç teklifi neydi?

Bunlar başta, İsrail ile diplomatik ilişkilerin kesilmesi, Kıbrıs'ta herhangi bir tavize yanaşmaması ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Türkiye'de büro açmasına olanak tanınmasıydı...

Her üç teklif de, AP'ce makul karşılanacak gibi değildi. Bu istekleri açıklarken Necmettin Erbakan'a gaseteciler, "Bu söyledikleriniz koalisyen protokolünde var mı?" diye soruyorlar ve şu cevabı alıyorlardı:

"Efedim metninde yok ama ruhunda var..."

MSP, teklifler dizisini hafta ortalarında 12'ye çıkarıyor, kesin bir "Evet" cevabı almadıkça, kararnameleğin altındaki imzalar kısmını kendi bakanları tarafından boş bırakılacağını ima ediyor du.

Teklifler, Cephebaşı Demirel'e ulaştığı zaman şiddetli bir öfke duvarına çarpıyordu. Yine, zaman kazanılmaması gerektiği doğrudur. Bunun için de, cephe başının "Baba memleketini" ziyareti programlanıyordu.

MSP'nin ayakta söze değmişti. Gerçek MSP, özellikle AP'li çevrelerin iddia ettiği gibi büyük bir oy geliştirilmesine uğramamıştı ama belli bir ölçüde getireti kayırdığı gerçekti. Tekliflerde bağları AP tarafından önemli ölçüde belirlenen MSP, AP'ye karşı yeni konular elde etmek gerektiğini duyuyordu.

Ancak cephe'nin dağılması ne AP'ce, ne de MSP'ce arzu edilmeyordu ama karşılıklı politik çıkarların dengelenmesi gerekiyordu...

CEPHEDE ALARM

MSP, bomlanacak koalisyenün AP tarafından bomlanması istiyordu.

Dünya tam bu gergin ortamda iken, Erbakan'a bir haber şurubuyordu. Nigde'de Cumartesi günü açılacak İplik Fabrikasının kurdulmasını kesme kararı Erbakan'a devrediliyordu. Taktik, MSP'nin yumuşatılması ve bir kez daha "şaka" yapmasının sağlanmasıydı. 18 Eylül'den bu yana toplanamayan Bakanlar Kurulu toplantısına MSP yumuşatılarak çekilemez miydi?..

Bu arada, sermayenin yarınlar çocuğu MSP'de bazı bozuk sesler de yükselmeye başlamıştı. Örneğin Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru genel merkez çevrelerinde ciddi bazı endişelere dile getirmeye başlamıştı. Söylediklerine göre "Bu solcular haklıydılar. Türkiye gerçekten iktisaden dışarıya bağımlıydı..."

Bu sözlerin sahibi zat, MC'nin işbaşına gelişinden sonra katıldığı Sanayi Odaları Genel Kurulunda, solculara karşı savaşı çağırıp yapan zatın ta kendisiydi... Kendileri Azot Sanayi Genel Müdürü buldukları arada yabancılara teklifler, temsilcileri kanalıyla bazı tekliflerde bulunmuşlardı. "Sen" demişlerdi, "Gübre fabrikaları kurmakla varacağın, sana Başbakanlığı kadar yollar açalım."

Bunlar ne derece doğruya biliniyor ama Abdülkerim Doğru parti çevrelerinde yakınlıkta bunları anlatmağa başlamıştı.

Belki de bir rüslanta, ama işte böyle bir ortamda, MSP'nin cephe ilişkileri AP'lilerce ciddi olarak düşülmeye başlandığı sırada elbirliği ile bazı haberleri gelmeye başladı.

Demirel Cuma günü İğirta'dan aile ailesi geldi ve Bakanlar Kurulu saat 24'de toplandı. MSP istek istenmez toplantısına katılmak zorunda kaldı. Fırtınalı görüşme gerçek zamanı başlamıştı: "Türki milletini en acılı anlarda tek vücut haline getirme başlatmağa geçiyorduk..."

NAZİK İLİNTİLER...

Olayların bu gelişme safhasında, MSP'nin eski tekliflerinde arız, Türkiye'yi hükümetin bırakma kastına bağlanmaya çalışılmaktadı.

Gelişmelere bilin bu genel çerçevede bakılınca olayların çok nazik ilintiler halinde bir bütünlük arzettiği ortaya çıkmaktadır.

Bu bütünlük elbette önümüzdeki haftalar içinde daha ayrıntılı bir biçimde ortaya çıkacak ve Amerika'nın Türkiye üzerine devreye soktuğu yeni yöntemler daha net çizgilerde sergilenmektedir...

FAŞİZM ODTU'DE DE GERİLİYOR

MC'nin gücün düşüşü yalnız ekonomik ve politik planda sınırlı kalmıyor. MC'nin üniversitelerdeki iktidarı da geriliyor. Tavizlere zorlanıyor.

ODTU Akademik Konseyi'nin, geçen sönestre kaybedilen dönemin, önümüzdeki aydan itibaren Ocak'a kadar tekrarlanması kararı aldığı ve bu kararın Mutevelli Heyeti tarafından onaylanmasının beklendiği YURUYUŞ'a ulaşan son haberler arasında. Gelen haberlerde, birçok Fakülte'de, geçen sönestrenin geride kalan kısmında uygulanacak programların bile şimdiden hazırlandığı da bulunuyor.

Akademik Konsey'in aldığı söylenen bu karar, ODTU Rektörlüğü'nün öğrencilerin taleplerini kabul etmesi anlamına geliyor. Rektörlüğün hakuz ve yasa dışı tutumuna karşı direnişin öğrencilerin eniş çoğunluğuna benimsenmesi, bu kabullemenin ilk nedeni. İkinci nedeni ise 12 Ekim seçimlerinde gerici Cephe'nin güçlenerek çıkması, halkın fazlasına "Hayır" dediğinin anlaşılması olmasın.

Getirilen MC'nin çeşitli mazeretlerle bağvancığı da bilinen bir gerçek. Bu nedenle, alınan kararın kesinleşmesi ve uygulanması üzerinde titizlikle durmak gerekli. Kesintisiz uygulamaya dönüştürülmesiyle birlikte, son gelişmeler, ODTU'nin demokratikleşmesi yolunda bir adım atıyor. Öğrencilerinden uzaklaşmış olan öğrencilerin üyelerinin güçleri başına düşmelerinin sağlanması önümüzdeki dönemde, ODTU yönetiminin yazdığı uygulamaların daha ila geliştirilmesi için alınması gereken adımlarda başarıya gidiyor.

BİR BAĞIMSIZ SENDİKA DAHA DISK'E KATILMA KARARI ALDI

Kuruluş bulunan işçi sendikaları konfederasyonlarından hiç birine üye olmayan Teknik - İş sendikası, geçtiğimiz

günlerde yaptığı genel kurulunda DISK'e katılma kararı aldı. Teknik-İş sendikasının OYAK, JSPOR-TOTO, TUBITAK ve SİMEL'de örgütlenmiş bulunuyor. 3 bin dolaylarında üyesi var.

Teknik-İş genel kurulunda, DISK'in davet edilmesine rağmen, sadece bir mesaj göndermekle yetinmesi, eleştirilere yol açtı. Çağrılı bağımsız sendikalardan TİS genel başkanı Mahmut Gündüzbey ile Çağdaş Metal-İş genel başkan yardımcısı Rıza Yurdakul'un Türk-İş - DISK kıyaslamasından hareketle DISK'i tercih edici konuşmaları dikkati çekti.

Genel Kurula çağrılan DISK üyesi Sosyal-İş genel başkanı Özcan Kesgeç ise, işçi sınıfının ekonomik - demokratik kitle örgütlerinin birliğinden anlaşılması gereken, "her ne pahasına olursa olsun birlik" dedi.

KASAPLAR GELİYOR

Kasaplar geliyor kardeşler ellerinde kurbanlık satacak kasaplar geliyor kasaplar ciizazan suratları kışkaktı halkın kasapları ve yurdun emeğin ve terin kasapları iki üç yaşında çocukların göncü güllerin kasapları geliyor suları köpürterek alınıyor kana boyamaya yusumusa tarlanın fabrikaya hayvan kasapları geliyor yaratan ufa ellerin düşüncesiz kasapları hürriyetin halkın elindeki ekmeğin kara çalıtıkları geliyor halkın o en kutsal anının mezasından başını çıkaran fidanbey gençlerin kasapları türkülerin avıdılı yığıt niteliklerin isyail nevecan genlelerin cellülükler geliyor çirkef kuşların kin kasapları kurbanlık hain kasaplar geliyor kardeşler kasapları lançın cellülükler kardeşler davranın kurbanlığı kurbanlığı bir itin onları ova kurbanlığı yokedin yığılıt gelmesin bir daha bülükaha geri gelmesinler kuru kasapları yokedin iki üç yaş yığıt pek kardeşler kuru cellülükler yokedin onları yaratan kurbanlığı isyail alıp verin her yeri güneşe çevirin hayvati yaratan iççiler

YAŞAR MIRAÇ

Özannın DISK geçesinde okuduğu şiir.
(24 Mayıs 1975 Ankara)

Nusaybin'de pamuk işçilerinin direnişi sürüyor

İFAAM 75

Mardin'in Nusaybin ilçesinde pamuk işçileri ücretlerinin artırılması için Ekim ayının başından beri direniyorlar. Yüz kadar büyük toprak sahibinin topraklarını kapsayan direniş DISK'e bağlı Devrimci Toprak İş Sendikası'nın Nusaybin Pamuk İşçileri Lokali tarafından sürdürülüyor.

Nusaybin yöresindeki topraklarda çalışan pamuk işçileri kilo başına 35-40 kuruş ücretle çalıştırılmaktalar. Bu ücret işçilerin hiçbir ihtiyacını karşılanmasına yetmemekte. Ayrıca, Türkiye'deki tüm tarım işçileri için sözkonusu olan koşullar Nusaybin'de de geçerli. Tarım işçileri her türlü sosyal güvenceden ve iş güvenliğinden yoksunlar.

İşçilerle toprak sahipleri arasındaki anlaşmazlık, işçilerin kilo başına birinci yıl için 75 kuruş, ikinci yıl için de 100 kuruş istemeleriyle başladı. DISK'e bağlı Devrimci Toprak İş Sendikası, işçiler arasında kısa sürede ilgi topladı ve örgütlenme hızla gelişti. Nusaybin'de kurulan Pamuk İşçileri Lokali, işçilerin taleplerini bir işveren sendikası biçiminde çalışan Çiftçiler Birliği'ne götürdü. Çift-

çiler Birliği'nden bir karşılık gelmemesi üzerine direniş başladı. Direnişe yüz kadar işyerinde çalışan 3000 dolaylarında işçi katıldı. İşverenler, direnişi kırmak amacıyla, civar köylerden bir o kadar daha işçiyi Nusaybin'e getirdiler. Direnişe katılan işçiler, işçiyi işçiyi kırmak amacıyla güden bu oyunu bozarak yeni arkadaşlarını da direnişe kattılar. Direnişe katılan işçilerin sayısı giderek 8 bine ulaştı.

Direnişin başlamasından sonra tıpkı olunan olaylar, isteklerin geri çevrilmesinin gerçek nedenini ortaya koydu.

Yüze aşkın sayıda işveren, kendi aralarında 200 bin lira toplaya 4 işçi liderlerine ve emniyet kuvvetlerine rüvet teklif etmeye kalktılar. Sendika'nın Lokal başkanı İsmail Çelik'e 50 bin lira teklif edildi. Arkasından "ömür boyunca aylık gelir" kabul edip etmeyeceği soruldu. İsmail Çelik bu satın alma tekliflerini reddedince ölen tehditleriyle karşılaşmaya başladı.

Toprak sahiplerinin güttükleri amaç sendikadan ortadan kaldırılmasıydı. Bu durumu İsmail Çelik şöyle özetledi: "Ağalar direnişi kırmak için harca-

ıkları parayı, direnişe sebep olan ücret artış istediğimizi karşılamak için kullansalar, direniş nedeni ortadan kalkardı. Ama onlar ücret ödemekten değil, işçinin hak istemesinden, unuf bilincine kavuşmasından, örgütlenmesinden korkuyorlar. Bizleri satın alarak işçi direnişini kırmaya çalışıyorlar."

Lokal Başkanının bu görüşü, daha sonra iyice doğrulandı. Bir kamu işveren, işçilerin 75 kuruşluk isteklerini kabul ederek anlaşmaya yanaştılar. Diğer işverenler, işçi temsilcileriyle konuşmalarında "1 lira da veriz, yeter ki sendika aradan çekilsin" diyorlardı. Gerçekten de, çok sayıda işveren, tarım işçisinin örgütlenme bilincinin yetersizliğinden yararlanarak ve tehditler aracılığıyla 65 - 70 kuruş üzerinden işçilerle sözlü olarak anlaştılar. Anlaşmayı kabul eden işçilere, "bundan sendikaya bahsetmeyin" diyorlardı.

İşverenler, direnişin uzamasıyla işçilerin gücünün azalacağını düşünerek karşı direnişte bulunuyorlardı. Buna karşı hâlâ 1500 kadar işçi direnişlerini sürdürüyorlar. Ne var ki, pamuğun bu yıl hastalık nedeniyle bozuk olması iş-

alanını daraltmış durumda. İş alanının daralması işçilerin durumunu da güçleştiriyor. Buna rağmen işçiler, kendilerinin daha iyi koşullarda çalışabilecekleri günlerin geleceğini söylüyorlar.

Nusaybin işçilerinin direnişi, işçi sınıfının ve liderlerinin, işverenlerin çok çeşitli çıkartma, olay çıkarma, sindirme tertiplerine karşı yılmak olduğunu da kanıtladı. Olay çıkarma planlarının hepsi suya düşürüldü. Bölgede zaten hiç kesilmeyen komando hareketlerinin yeniden başlamasına yol açacak nitelikteki provokasyonlara yer verilmedi.

Türkiye'de işçi sınıfının en örgütlü kesimini oluşturan tarım işçileri, gitgide bilinçlenerek "elçilik" sömürsünün karşısına dikilmeye, sendikalaşma haklarını elde etmeye başladılar. Doğu Anadolu'da, şeyhlik gibi ek baskılar altında da ezilen tarım işçileri, bu durumu politik çıkarları için sürdüren ve kullanan burjuva partilerinin gerçek niteliklerini gün geçtikçe daha açıkça görmekte-dirler. Baskı ve sömür geriledikçe, işçi sınıfının bu kesiminin örgütlenmesi hız ve güç kazanacaktır.

Bazı çevreler yoğun biçimde DISK'e katılma kararının alınmaması için açıkça çaba gösterdiler. Ne var ki, Genel Kurulda sert eleştirilere uğrayan eski genel başkan Zülfü Bayram eli ile bu işi yürütenler, DISK'e katılma kararının alınmasını önleyemediler, istedik oynatıkları kişi de seçimleri kaybetti.

DISK'in ana üssüne göre, DISK içinde aynı iktidarda yandaş bir sendika bulunması gerekiyor. Ancak son bir yıl içinde katılan sendikalar nedeni ile halen bir iktidarda birden çok sendika DISK çatısı altında çalışıyor.

Hatırlardadır ki petrol ve kimya iktidarda kurulu üç sendikadan Kimya İşçi Sendikası ile Petrol Kimya İşçi Sendikası birleşerek Petrol Kimya İşçi Sendikası adını almışlardır. Diğer yandan DISK içinde aynı iktidarda bulunan Petkim İşçi Sendikası ile Petrol Kimya İşçi Sendikası birleşmesi bağını kadar gerçekleştirilmemiştir.

Diğer yandan, DISK'e katılma kararı alan Tekstil İşçi Sendikası'nın kuruluşu bulunduğu iktidarda halen DISK içinde

Sosyal İşçi ve Tekstil İşçi sendikaları bulunmaktadır. Bu iki sendikadan ötesinde deki gücünde birleşim bekleniyor.

FURKAN ADAK'IN YAĞMUR DUASI

İşten atılan 2 arkadaşımızın işsizlik için direnişe geçen Bayındırda Bakanlık işçileri geçiştirme Çarşamba günü Bakanlık binasının önünde bir basın toplantısı düzenledik.

İşten atılan arkadaşlarımızın gelecekte olan toplu sözleşmelerin kurulmasına önüne geçmek için, Atma Emniyetin bir dizi planı kurulu ile önümüzde ve bu yola gitmemiştir. Daha önemlisi, işten uzaklaştırılan arkadaşlarımız sendika temsilcileri vardı. Toplu sözleşme, sendika temsilcilerinin işten uzaklaştırılmalarını da özel koşullarla bağlıydı. Buna da uyulmamıştı. Her şeyden önce, fazla işçinin istihdam edilmesini istemeydi. Fakat, işçilerin yukarıdaki istisnaları her şemeleri-

ne karşılık, bakanlık yetkilileri asıl neden olarak işçilerin, Urfa Müftüsü'nün Bakan Fahim Adak'a yazdığı mektubu matbaadan almış olmaları gösteriyor. Bakanlığın tutumunu Bakan'ın işçilerle toplu sözleşmeye neden uzamadığını açıklıyor biçimi yeterince gösteriyor: "Yağmura çıkan gerekli tedbir alın."

Olayın ilginç bir yönü de, işçilerin bu mektubu istemeleri'dir. Bakanın, emden Bakanlık'a gitmesi! Bakanın Bakanlık'a gitmesi, bizim direnişteki işçiler üzerine kayıtlı baskılara yönelmesine sebep vermiş olurdu. Bata günü Bakanlığın önünde direnişimizden 18 işçi görevsiz olarak Emniyet'e götürüldü. Bu son savunma da emniyetin bu konuda tutumunu her şeyden önce vermediğini açıkladı.

Emniyet'e güden işçilerin aktardıkları ilginç bir olay daha var. Emniyet'teki işçileri "harpalamak" isteyen görevliler daha üst bir yetkilinin yaptığı bir uyarı var: "Bunlara dokunmayın. Bunlar özensiz değil işçidir. Bana işçileri vardır. Yarın öbür gün bütün gazetelere yayınlar. Kabul olunlar diye bağırızlar."

ALLAHA EMANET...

OYAK

KİME NE SAĞLIYOR ?

ISMAIL COŞAR

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında, sosyal güvenliğin yaygınlaştırılması olgusu, özellikle sınıflı toplumlarda, önem kazanıyor. Sınıflararası mücadeleyi yumuşatmaktan yarar uman kapitalist sistem, sosyal güvenliği yaygınlaştırarak egemenliğini sürdürmeğe çalışıyor. Ancak, sosyal güvenliğin yaygınlaştırılması kapitalist sistemin özündeki sömürü gerçeğini gizleyemiyor. Sömürü esasına dayanan kapitalizm daha da ileri giderek, sosyal güvenlik fonlarına göz dikiyor, ve bunları kullanıyor.

Türkiye'de de sosyal güvenlik kurumları var. Emekli Sandığı, memurları kapsamına alan en eski sosyal güvenlik kurumlarından biri. Kapsamına ordu mensuplarını da alıyor. İşçileri kapsamına alan, ya da alması gereken bir kuruluş da, İşçi Sigortaları Kurumu. Bağ-Kur ise, sermaye sınıfını kapsamına alan yeni bir kuruluş.

Ancak, tüm bu kuruluşların varlığı, Türkiye'de sosyal güvenliğin yaygınlığının bir belirtisi olamıyor. Toplumun yarısından fazlasını oluşturan köylü sınıfının böyle bir güvenceden yoksun olduğu, işçi sınıfının önemli bir kesiminin ise sigortasız çalıştırıldığı, bilinen gerçekler.

İKİNCİ SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARININ GEREĞİ!

Tüm bu gerçekler çerçevesinde, Türkiye'de sosyal güvenlik sistemi içerisine alınanların sayısı bir kaç milyonu geçmezken, özellikle 1960 sonrasında gelişen geri kapitalizmle beraber, değişik ve ilginç bir uygulamaya tanık oluyor. Yaygınlaştırılmayan sosyal güvenlik sistemi, derinleştiriliyor.

Sınıflı toplumlarda, sosyal güvenlik sistemi, büyük ölçüde üyelerinin katkılarna, üye aidatlarına dayanır. Devlet desteği de bunun yanında yer alır. Ancak, Türkiye'de, özellikle kırsal bölgelerde yerleşik köylü sınıfının, yetersiz gelir düzeyi, ne aidat ödemeye yeterlidir, ne de bunu ucuz yoldan denetlemek olanaklıdır. Köylü sınıfı kapsama alındığında, devletin fonlarının önemli bir kısmı bu yönde kullanılacak, dolayısıyla sermaye sınıfı için gerekli alt yapı tesislerine ayrılan fonlar azaltacaktır.

Yaygınlaştırılmayan sosyal güvenliğin derinleştirilmesi ise, özellikle sermaye sınıfı açısından son derece gerekli. Derinleştirilen ve derinleştirilmek istenen sosyal güvenlik sistemi, toplumun en dinamik sınıf ve tabakalarını kapsıyor. Halen gerçekleştirilememiş olan, ancak gündemde bulunan İYAK, işçi sınıfına yönelik bir tasarruf. MEYAK ise memurları kapsamına alıyor. Bu sınıf ve tabakaların belirli kesimlerinin, bu kurumlar aracılığıyla, dışa bağımlı sermaye sınıfı ile bütünleştirilmek istenmesi, son derece anlamlı.

İkinci sosyal güvenlik kurumlarının,

sermaye sınıfı açısından bundan da öte boyutları var. Toplumun bu sınıf ve tabakalarının, diğerlerine oranla, görece olarak gelir düzeyi daha yüksek. Bunlardan kesilen aidatlar zorunlu tasarruf niteliğinde. MEYAK kesintileri toplamı, beş yılda, üç milyar lirayı aştı. Sermaye sınıfının bir finansman sorunuyla karşı karşıya bulunduğu hatırlanırsa, sosyal güvenliğin derinlemesine geliştirilmesinin diğer bir gereği de ortaya çıkar.

Türkiye kapitalizminin önemli açmazlarından bir diğeri de iç pazar sorunu. Dayanıklı tüketime yönelik üretim, malını, satmak zorunda. Dış pazar olanaklarının sınırlılığı ve bu alandaki gerilemeler dikkate alınır, geride kalan tek seçenek, iç pazar. İkinci sosyal güvenlik kurumları, kendi içlerinde geliştirdikleri, borçverme, taksitlendirme, piyasadan daha ucuza satarak özendirme gibi müesseselerle, sermaye sınıfının bu açmazına da sınırlı ölçülerde de olsa bir cevap veriyor. Hemen eklemek gerekir ki, daha önce kurulmuş, sosyal güvenlik kurumlarının da aynı işlevleri belirli ölçüde yüklediği bir gerçek.

ORDU YARDIMLAŞMA KURUMU (OYAK)

Ordu Yardımlaşma Kurumu 1961 yılında kuruldu. Kuruluşunun, her kafa-dan bir önerinin çıktığı 1960 dönemine rastlaması, OYAK'ın bilinçsizce kurulduğuna gösterge değil. OYAK'ın ortaya çıkışından bu yana 14 yıl geçti. Ancak, bu kuruluşun faaliyetlerine, çeşitli nedenlerle, duyarlı bir yaklaşım içinde bulunan kitle iletişim araçları, bu kuruluşu kamuoyuna yeterince tanıtmadılar, tanıtmadılar. Bu kuruluşu tanımak ve tanıtmak gerekliydi. Çünkü ilk kez ordu mensupları için ortaya atılan ikinci sosyal güvenlik düşüncesi, zaman içinde memura ve işçiye de sıçratarak geliştirildi. Memur için MEYAK'ın, işçi sınıfı için İYAK'ın gerekliliğini tartışabilmek için OYAK'ın değerlendirilmesi bir zorunluluk.

OYAK'ın sermayesini, ordu mensubu subay ve assubayların maaşlarından yapılan % 5 oranındaki kesintiler oluşturuyor. Her ay bürüt maaş üzerinden yapılan bu kesintiler, bir yıl içinde önemli meblağlara varıyor. 1974 yılında 303 milyon 649 bin liralık üye aidatı kesilmiş. Ayrıca özel bir durum olarak aynı yıl içinde 86 milyon lira da, 1970 yılı dokuz aylık maaş farkları nedeniyle sağlanmış. Ordu mensubu olanların OYAK'a üye olmaları zorunluluk. Görüldüğü gibi kesintiler önemli bir zorunlu tasarruf olarak dikkati çekiyor. OYAK'ın 1974 sonu itibarıyla net varlığı 1 milyar 849 milyon lira.

Önemli bir mal varlığına sahip OYAK'ın, ticari ve sınıflı işbirliklerini iştirak yüzdelerini ve sermayesini tablodan izlemek olanaklı.

OYAK'IN SİNAİ VE TİCARİ İŞTİRAKLERİ

ŞİRKETİN ADI	SERMAYESİ	İŞTİRAK ORANI %
PETKİM - Petrokimya A.Ş.	1.500.000.000	9.33
OYAK - Renault Otomobil Fab. A.Ş.	250.000.000	42.00
Türkiye Petrolleri A.O.	2.000.000.000	3.86
Türk Otomotiv Endüstrileri A.Ş.	85.000.000	86.97
Motorlu Araç İmal ve Satış A.Ş.	150.000.000	99.98
Motorlu Araç Ticaret A.Ş.	40.000.000	77.26
Çukurova Çimento Sanayii T.A.Ş.	62.000.000	48.39
Ünye Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş.	125.000.000	45.20
Mardin Çimento Sanayi ve Tic. A.Ş.	175.000.000	48.22
Bolu Çimento Sanayi A.Ş.	125.000.000	30.05
Hektaş Ticaret T.A.Ş.	30.000.000	39.66
Goodyear Lastikleri A.Ş.	81.000.000	7.41
OYAK - Sigorta A.Ş.	6.000.000	66.00
TUKAŞ - Turgutlu Konservelik A.Ş.	15.000.000	58.00
OYAK - Yatırım ve Holding A.Ş.	200.000.000	100.00

Tablonun incelenmesinden görülebileceği gibi, OYAK, 15 iştirakinden yalnızca birinde, % 100 sermayeye sahip. OYAK Yatırım Holding adındaki bu iştirakin kuruluşu ise çok yeni olup, sermayesinin dörtte biri ödenmiş durumda. 15 iştirakinden altısında % 50'yi aşan payı var. Geri kalan dokuz iştirakine katılma payı % 50'nin altında. Bu iştirakler aracılığıyla, çeşitli yerli ve yabancı sermaye ile ortaklığı var. % 50'nin altında paya sahip olmak, iştiraki kontrol edememe sonucunu doğuruyor. Bu yolla ancak, OYAK dışı sermaye finanse edilebilir oluyor.

OYAK'ın 15 iştirakinin üçü yabancı sermayeli. Bunlardan Goodyear'de % 7.41 oranında paya sahip (Bu oran daha sonra % 23'e çıkarıldı.) Bu iştirakte daha önce yabancı sermaye payı % 66. Goodyear 100 en büyük "Çok Uluslu Şirket" arasında 28 inci sırayı işgal ediyor. Milliyeti ise ABD. OYAK-Renault'daki payı % 42 iken, yabancı sermaye % 44 paya sahip. Türk Otomotiv Endüstrileri A.Ş.'de ise OYAK'ın % 86.87 payına karşılık, yabancı sermayenin katkısı % 10.

OYAK, 1974 yılında 220 milyon lira net kâr elde etti. Kurumun sağladığı bu kârın büyük bir kısmı, iştiraklerinden geliyor. Diğer bir bölümü ise sosyal amaçlı yatırımlardan geliyor. 300 milyonu aşan yıllık aidat tahsilatı da dikkate alınır, sermayenin her geçen yıl artan oranda bir güce ulaştığı ortaya çıkar.

Gelişen ve güçlenen OYAK'ın, üye-

lerine neler sağladığı ise önem kazanıyor. OYAK'a üyelik orduda fiili hizmetin devamına bağlı. Emeklilik ya da herhangi bir nedenle ayrılma durumunda, üyenin biriken parası faiziyle iade edilir. Üyelik belirli bir sürenin altında ise kesinti iade edilmez. Yedek subayların kesintileri iade edilmeyen aidatlar arasında.

Bunun dışında Kurum, maluliyet, kaza ve ölüm gibi durumlarda yardımda bulunuyor. Borçverme, konut kredisi ve ordu pazarlarından yararlandırma gibi olanaklar sağlıyor. 1974'de olağanüstü kongrede, emeklilik durumunda toplu paranın kurumda tutulması kaydıyla üyeye her yıl temettü verilmesi önerisi reddedildi.

Bu sınırlı verilerin ışığında, OYAK'ın üyelerine sağladığı olanakların, herhangi bir hayat sigortasının sağladıklarından çok fazla olmadığı gerçeği ortaya çıkıyor. Emeklilikle üyeliğin son bulması ise OYAK'a kimin sahip olduğu sorusunun ortaya çıkmasına neden oluyor. OYAK'dan yararlanılan olduğu bir gerçek, bunun politik düzeydeki uzantılarını da görmek ve 12 Mart'ı hatırlamak olanaklı. MEYAK'ı isteyenler bu örneği iyi değerlendirmeliler.

Günümüzde sosyal güvenliğin önemli tartışılmayacak kadar açık. Ancak yarı-güvenli bakmanın yolu, halkı adına hareket eden ve halkından önemli bir katkı beklemeksizin, sosyal güvenliği toplumun tümüne yaygınlaştırabilen ve burada biriken fonları sermaye sınıfına peşkeş çekmeyen, çekemeyen bir iktidardan geçiyor.

KUŞKUSUZ MAĞARANIN DİBİNDE BİR İŞİĞİN GÖRÜNDÜĞÜ, BİR KAPININ AÇILDIĞI İSTİSNAİ DÖNEMLERİN HİKAYELERİNDE MUCİZELER VARDI. AMA, DEVRİMCİ ÖRGÜTÜN, İŞÇİ SINIFI PARTİSİNİN ÖVGÜYE LAYIK YÖNÜ; HER TÜRLÜ OLASILIĞA KARŞI HAZİR OLMASI, HATTA BELLİ YERDE VE BELLİ DÖNEMDE, ÖRNEĞİN 1974 FORTEKİZİNDE SINIF İLİŞKİLERİNİN DOĞRU BİR ÇÖZÜMÜNÜ YAPARAK BU OLASILIKLARI ÖNCEDEN GÖRMESİ VE SONUÇLARINA SAHİP ÇIKMASIDIR."

PIERRE GILHODES, "ÖZGÜRLÜĞÜN ŞAFAĞI'NA YAZILAN 'GİRİŞ'TEN."

İNSANLARI VEREBİLECEĞİ ŞEYLER İÇİN ZORLAMAYI BİLMELİ VE HEPSİNDEN AYNI ÇABAYI VE BENZER EYLEMİ BEKLEMELİYİZ. FAŞİZMDEN UZAKLAŞAN, ARTIK FAŞİSTLERLE İŞBİRLİĞİ YAPMAYAN VE DEMOKRATİK GÜÇLERE SALDIRMAYAN FAKAT BİRLEŞİK BİR EYLEME DE HENÜZ KARARLI OLMAYAN KİMSELERİ -HERŞEYE RAĞMEN- YANIMIZA GETİRMEYİ BİLMELİYİZ.

ÖZGÜRLÜĞÜN ŞAFAĞI S: 39

Bilimsel sosyalizm, deneylerle zenginleşen bir öğreti. Örneğin, bir Paris Komünü deneyi Marksizmi zenginleştirdi. 1917 Ekim Devrimi deneyi ile Marksizm pratikle daha da bütünleşti. Bir öğretinin pratikle bütünleşmesi onun zenginleşmesi anlamına geliyor. 1917 Devriminden bu yana dünyamızda meydana gelen değişiklikler, işçi sınıfı partilerinin, sosyalist ülkelerin deneyleri, öğretilere daha geniş boyutlar kazandırıyor. Onu, Dünyanın açıklanmasında, daha da önemlisi değiştirilmesinde eskisinden de güçlü bir silah haline getiriyor.

Bugün, Dünyanın gözü Portekiz'de. "40 yıllık faşizmin ardından" işçi sınıfı ideolojisinin çıktığı ülkede. Bu kadar yıllık faşizmin ardında işçi sınıfı ideolojisinin dipdiri çıkışı, çoğu kimseyi şaşırtıyor. Günah yıkacak, kabahat bulacak kişiler, kurumlar aranıyor. Oysa, bilimsel sosyalizmin geçmişten miras kalan bulgularını ülkenin ve çağın somut koşullarına başarıyla uygulayanlar için bu sonuç şaşırtıcı değil.

Portekiz Komünist Partisi 1920 yılında kuruldu. 1926'dan 1974'e kadar 48 yıl faşizme karşı mücadele verdi. Çeşitli aşamalardan geçti, çeşitli saptamalarla mücadele etti, çeşitli yanlışlara düştü. Ama hepsinden önemli, elindeki güçlü öğretiyi kullanarak karşılaştığı sorunların üstesinden geldi. Bunda, yıllarca süren mücadele sürecinde, işçi sınıfının biliminden şaşmayan, hataların üzerine gidebilen, açık yüreklilikle özeleştiri yapabilen ve bütün bunların sonucunda somut koşullara göre kendini yenileyebilen parti yönetiminin rolü büyük. Bu yöneticilerin arasında, 1934 yılından bu yana Parti'nin çeşitli yönetim kademelerinde görev alan bugünkü Genel Sekreter Alvaro Cunhal'ın yeri önemli.

Bu yazıda Cunhal'ın yakında yayınlanacak olan "Özgürlüğün Şafağı" adlı kitabından günümüz ve Türkiye için ilginç bazı çözümler, gözlemleri aktarmayı yararlı gördük. Çünkü Türkiye için güncel sorun, demokrasi - faşizm mücadelesi. Alvaro Cunhal faşizme karşı demokrasi için yıllarca mücadele vermiş biri. Daha da önemli, Cunhal'ın söyledikleri bilimsel sosyalizm öğretisinin Portekiz koşullarına uygulanışının da ötesinde, tüm dünyada - bu arada Türkiye'de de - faşizme karşı mücadele edenler için geçerli öneriler içeriyor. Bir başka deyişle, bilimsel sosyalizmin, faşizme karşı mücadele öğretisinin Dimitrov'dan sonra Cunhal'la daha da zenginleştiğini söylemek mümkün.

ANTI FAŞİST BİRLİK ÜZERİNE

Cunhal faşizme karşı olan örgüt ve güçlerin oluşturacağı birlik konusunda, öncelikle sekter ve uzlaşmaz tavırlara karşı uyarıda bulunuyor. Anti-faşist cephenin oluşturulmasında en şüpheli, en ikircikli unsurlarla bile ilişki kurmanın, bunları kazanmanın büyük önemi var. Anti faşist cephenin sınırları, liberal burjuvaziye, katolik inançlılara dek uzanıyor. Faşizm,

sınırlı bir zümrenin egemenliği olduğuna göre, anti-faşist cephenin kuruluşunda gözetenilen bu esnekliğin nedenini anlamak çok değil.

Anti-faşist cephenin içerisinde temel olan, karşılıklı saygı ve yardımlar. Komünistler, anti-faşist cephenin en bilinçli ve kararlı gücü olmalarına rağmen, cephe ortaklarının eleştirilerine açık olmalıdırlar. Çünkü, ancak bu karşılıklı diyalog ve işbirliği sayesinde ki komünistler cephenin kararsız, uzlaşmacı unsurlarını denetleyebilecek, cepheye zarar verebilecek eylemlerin önüne geçebileceklerdir.

Örneğin Cunhal 1943 yılında Portekiz Komünist Partisi 3. Kongresi'ne sunduğu raporda, faşist rejimin yıkılmasıyla kurulacak bir geçici hükümette komünistlerin görev almasının zorunlu olmadığını savunuyor. Ancak bu cephenin diğer unsurlarını "başıboş" bırakmak anlamına gelmemekte. Cunhal'ın koşullarıyla, Komünistler böyle bir durumda "kitle eylemleriyle hükümet üzerinde baskı" yapabileceklerdir.

Kısa da olsa, buraya kadar söylenenlerden bir nokta açığa çıkıyor: Bütün bunları başarabilmek, anti-faşist cephenin bütünlüğünü korumak görevi Parti'nin omuzlarındadır. Parti'nin bu görevi başarabilmesi, belli niteliklere sahip olmasıyla mümkün. İşte bu nedenle Cunhal Parti'nin güçlenmesi, örgütünü koruması ve cephe ortaklarıyla gerekli diyaloga girebilmesine yönelik çalışmalara özel bir önem veriyor. Kısacası, Parti'nin ve örgütünün olmadığı, ya da güçsüz olduğu koşullarda gerek anti-faşist birliğin oluşturulması, gerekse etkili bir mücadele verebilmesi söz konusu değil.

İŞÇİ SINIFININ ÖRGÜTÜ

Portekiz Komünist Partisi'nin yıllarca illegal çalışmak zorunda kalan bir örgüt olduğunun unutulmaması gerek. Parti'nin örgütlenme ve çalışma biçiminin hangi koşulların ürünü olduğunu kavrama ve böylece acele, zorlama genellemelere gitmeme zorunluluğu var. Cunhal, bu koşulların ürünü olan partisini şöyle tanımlıyor:

"Çok sıkı korunan gizli bir merkezi aygıt, deney sahibi ve sınanmış bir yönetici çekirdeği, çok sayıda cesur ve fedakâr kadrolara, iyi korunan teknik tesislere, sağlam bir örgüte, sanayi proletaryası, köy ücretlileri, gençlik ve aydınlar arasında büyük bir prestije ve yaygın bir etkiye sahip güçlü bir parti..."

Cunhal'ın, örgüt konusunda dikkati çektiği çok önemli bir nokta daha var: Eylem, ajitasyon ve propaganda en başta bunları yapacak bir örgütün varlığını öngörür. Buradan çıkarılacak sonuç açık; açık olduğu kadar da kimilerine kolay kavranamayan bir sonuç. Örgütlenme ve mevcut örgütün korunması çalışmaları esastır, birincildir. Eylem, ajitasyon ve propaganda çalışmaları bunu izler. Cunhal bunu aşağıdaki kadar açık koyuyor:

ALVARO CUNHAL

"Ajitasyon ve propaganda, örgütlenme çalışmasının yerini tutamaz. Ajitasyon ve propaganda, kavganın yerinde bulunur ve başla işaretini verir. Ama kavganın nasıl gelişeceğini, ortaya çıkabilecek durumları önceden göremez."

Cunhal, ajitasyon ve propaganda çalışmaları için örgüt ve örgütlenme çalışmalarından fedakârlık etmenin doğurduğu olumsuz sonuçlara bir çok örnek veriyor. Örneğin, gazete dağıtan kadroların yakalanması ve yerine konacak kimsenin bulunmaması gibi durumlarda, bir gazete dağıtma eyleminin önem açısında ikincil plana düşmesi söz konusu ediliyor.

Sonuç şu: Devrimci mücadelede halk kitleleriyle ilişki kurmak önemli bir aşama. Ancak ajitasyon ve propaganda, kendi başlarına bu ilişkiyi kuracak araçlar değil. Bu araçlar ancak bir örgüt aracılığıyla kendilerinin beklenen işleri yerine getirebilirler.

SAĞ SAPMA

İşçi sınıfı partilerinin sağ ve sol saptamaları karşı en sağlam güvencelerinden biri, bu tür saptamaların daha önce karşılaşılmış, yenilmiş ve mahkum edilmiş olmalarında yatar. Eğilim biçiminde de olsa işçi sınıfı partilerinden sapma beklememek çok anlamlı değil. Anlamı ve geçerli olan, örgütün bunlarla mücadele edecek gücü ve unsurları içinde barındırması. Saptamalar, yenildiklerinde bağışıklık kazanılan hastalıklar olmalıdır kısacası.

Portekiz Komünist Partisi tarihi bize bunun güzel örneklerini veriyor. Sağ sapma, Portekiz Komünist Partisi içinde en güçlü biçimde 1956 - 1959 yılları arasında beliriyor. Sapmanın özü, Portekiz'in iç çelişkilerinin ve dünya dengesindeki değişimlerin "mekanik ve dolaysız" bir biçimde Portekiz'de faşizmin yıkılmasını sağlayacağı beklentisi.

Bu beklenti, Partili kadroları sorunlara yalnızca barışçı çözümler aramaya, "legalite budalası" olmaya itiyor. Sağ sapmanın sınıfsal çözümlemesinde, cephe içerisinde Komünist Parti'nin, cephe ortağı liberal burjuvazinin etkisinde kalışı, sorunlara onun açısından bakışı önemli bir etken.

1956 - 1959 yıllarının güçlü sağ sapma eğilimi, yenilgiye uğratılmasına karşılık, küçük burjuva ideolojisinin ayrılmaz bir parçası olan bir başka saptamaya, goşist eğilimlere güç kazandırıyor. Cunhal'ın deyişle 1956 - 59 yılları nasıl sağ sapma ve buna karşı mücadele yılları ise 1963 - 64 yılları da sol saptamaların gücünü en çok artırdığı dönem oluyor..

SOL SAPMA

Sol sapma, ilk bakışta iki unsuru ihmal eder görünür: Kitle çalışması ve örgüt. Oysa özünde, sol sapmanın kaynağı, örgütün ihmal edilmesi, ya da gereksiz görülmesi. Çünkü örgütsüz kitle eylemi mümkün değil.

İŞÇİ SINIFI BİLİMİ VE PORTEKİZ

ÖZGÜRLÜĞÜN ŞAFAĞI

ALİ METİN

Bu Portekiz'de goşistlerin ağzından şöyle ifade ediliyor: "Faşist baskıların yoğunluğu, sağlam bir örgüt kurma olanağını ortadan kaldırmaktadır." Bir kez örgüt gereği gözden kaçırılınca, örgütün *aracılık* edeceği kitlelerle bağ kurma çalışması da bir yana atılıyor. Artık, faşizme karşı mücadele aracı olarak yalnızca sabotaj ve suikast eylemleri görülüyor. Çünkü kitle eylemleriyle "yapılabilecek olan yapılmıştır."

Portekizli goşistlerin söyledikleri, dünyanın diğer ülkelerindeki goşistlerin söylediklerinden hiç de farklı değil. Bütün bunlara karşı işçi sınıfı sosyalistlerinin, bu arada Cunhal'ın verdiği cevap çok açık ve kesin: Şiddet hiç bir zaman başlı başına bir amaç değildir; belirli bir hedefe ulaşabilmek için kullanılması koşullara göre zorunluluk halini alan bir araçtır. Ancak bu aracın kullanılması, bireysel terör ve şiddet hareketleri biçiminde değil, *belirli koşulların olgunlaşması sonucunda* halk kitlelerinin ayaklanması biçiminde gerçekleşir. Söz konusu koşulların olgunlaşmasıyla halk yığınlarının eyleme geçebilmesi ise goşistlerin reddettikleri- *örgüt aracılığıyla* yürütülen kitle çalışmalarını öngörür.

Geçerken, Cunhal'ın sağ ve sol sapmalar konusunda söylediğini hatırlayalım: Sağ sapma, liberal ve muhalif burjuvazinin Parti üzerindeki etkisinin büyümesinin, sol sapma ise liberal burjuvaziye üstün gelen küçük burjuva radikalizminin etkisinin bir ürünüdür.

FAŞİZM VE TARIMDA KAPİTALİZMİN GELİŞMESİ

Portekiz'de 1974 yılına kadar sürmekte olan rejimin niteliği biliniyor. Kimileri, böyle bir rejimde kapitalizmin hızlı bir gelişim göstermesini çelişkili bir durum olarak değerlendiriyorlar. Böyle düşünenlere göre, faşizm mevcut geri üretim düzeyini *veri alan ve onu korumaya* çalışan bir rejim. Buna karşılık, büyük sermaye çevreleri, üretici güçleri geliştirmeyi amaçlayan ve bu nedenle *de kendi dışında* yönetime el koyan faşist bürokrasi ile çelişkide olan bir kesim. Faşizmin eylem ve günahlarının bürokrasi üzerine atılması yalnızca Portekiz'e özgü bir saptırma değil. Bizler, Türkiye'de bu tür saptırmaların üstelik sol adına yapılmasına yabancısı değiliz.

Cunhal'ın böylelerine cevabı şu: *Kapitalist üretim ilişkilerinin gelişimi, üretici güçlerin gelişimi ile aynı şey değildir.* Gerçek anlamda bir sanayileşme olmadan, genel ekonomik gerilik ortadan kaldırılmadan mali sermaye toplumunda egemen olabilir, tarımda kapitalist üretim ilişkileri hızlı gelişebilir.

Cunhal, Portekiz tarımında kapitalizmin gelişimini incelerken faşizmin evrensel bir özelliğine dikkati çekiyor. Faşizm her yerde mülkiyeti, bu arada *küçük mülkiyeti* koruma sloganı ile ortaya çıkar. Amacı, küçük mülk sahiplerinde bir kitle tabanı oluşturmak. Pratikte gerçekleşen ise, küçük mülkiyetin ve küçük mülk sahiplerinin büyük mülkiyet lehine yıkılması.

Faşist Salazar döneminde izlenen tarım politikası da bu anlamda etkili oluyor. Tarımda makinalaşma, kredi dağılımı, ipotek yoluyla borçlanma türünden araçlar büyük işletmeler karşısında küçük tarımsal mülklerin parçalanmasına yol açıyor.

Portekiz Komünist Partisi, rejimin tarım kesimindeki bu sonuçları karşısında, "küçük mülkiyeti

korumanın gericilik olduğu, küçük üreticilerin çıkarlarını savunmanın üretici güçlerin gelişmesiyle ters düşüğü" gibi sözde "sol" önerilere kulak asmayarak tarım kesimindeki önerilerini ortaya koyuyordu: Küçük üreticilerin çıkarlarının savunulması, toprak reformu, Latifundiaların, büyük kapitalist işletmelerin kamulaştırılması, topraksız köylülere toprak dağıtılması.

SÖMÜREN VE SÖMÜRÜLEN BİR ÜLKE

Portekiz'in günümüze dek deniz aşırı sömürgelere sahip olması, ülkedeki işçi sınıfı hareketinin çözümlenmesi gereken sorunlara bir yenisini daha katıyor. Portekizli komünistler, faşizmin yıkılması, Portekiz halkının kurtuluşu için olduğu kadar, Angola, Mozambik, Yeşil Burun ve Gine'deki kurtuluş hareketlerinin başarısı için de mücadele vermek durumdadırlar. Cunhal, uzun yıllar önce bilimsel sosyalist teorisinin sömürge sorunu konusunda verdiği sonucu günümüzde yeniden tekrarlıyor: Portekiz sömürgeciliğine bağımlı ülkeler gerçekten bağımsız ve özgür olmadan Portekiz'in de gerçekten bağımsız ve özgür olmasına olanak yoktur.

Cunhal, sömürgeciliğin sömürülen halkların yanısıra, bizzat Portekiz halkı için ortaya çıkardığı sorunları enine boyuna inceliyor. Örneğin, sömürgelerin korunması, sömürge savaşlarının sürdürülmesi için harcanan milyonların % 40'ı vergiler biçiminde doğrudan doğruya Portekiz halkından, Portekiz emekçilerinden toplanmaktadır.

Portekiz'in sömürgeci ülke durumunu korumak için sürdürülen sömürge savaşları, ülkenin kendisinin yeni sömürgeciliğin ağına daha çok düşmesi sonucunu doğurmaktadır. Çünkü, Portekiz gibi bir ülkenin, kendi emekçilerini ne ölçüde sömürse sömürsün, 20. yüzyılda sömürge savaşlarını tek başına finanse etme olanağı yoktur. Tek yol, savaş finansmanı için büyük ölçüde dış yardıma başvurmaktır. Bunun da bir tek sonucu var: Portekiz'in emperyalizmin boyunduruğuna daha çok girmesi.

Sömürgeciliğin günümüzdeki konumu ve sonuçları böylece saptandıktan sonra, sömürgeciliğe karşı sömürgeci ülkenin içinde yürütülecek çalışmalar ele alınıyor. Hemen belirtilmesi gerekir ki, Portekiz Komünist Partisi sömürgeciliğe karşı mücadelede, içeride, hiç bir zaman şoven ve uzlaşmacı bir tutum izlemedi. Sömürgeciliğe karşı içeride sürekli olarak yürütülen mücadeleyi üç noktada toplamak mümkün: Sömürge siyasetini ve savaşları hedef alan kitle eylemleri, sömürgeci askeri aygıtı karşı içte ve dışta yöneltilecek eylemler, askerden kaçma ve askerden kaçma eylemlerinin teşvik edilmesi, bu yolda yoğun propaganda yürütülmesi.

Burada önemli bir noktaya dikkat çekiliyor: Sömürgeciliğe karşı yürütülen bu somut eylemler, içeride, faşist rejimin başlıca dayanağı olan *askeri savaş aygıtını* işlemeze hale getiriyor. Ona karşı içeride girilecek mücadeleyi kolaylaştırıyor. Tek bir bütün olan askeri aygıtı sömürgecilik karşısındaki tavra göre parçalara bölüyor. Ayrıca, sömürge savaşları Portekiz'in dış ülkelerle, bu arada bir çok kapitalist Batı Avrupa ülkesiyle olan ilişkilerinde karşılaştılan güçlükleri artırıyor. Bu ülkeler yönetiminin, kendi devrimci güçlerinin baskısı sonucu Portekiz'i yalnız bırakmak zorunda

ÜLKELERİMİZDEN HİÇ BİRİNDE, ŞİMDİYE KADAR ZAFER KAZANAN ONDÖRT SOSYALİST DEVRİMİN OLUŞTUĞU ŞU VEYA BU DURUMA BENZER BİR DURUM OLMAYACAKTIR. PARTİLERİMİZDEN HİÇ BİRİSİ İÇİN ŞU VEYA BU PARTİYİ TAKLİT ETMEK SÖZ KONUSU DEĞİLDİR. DEVRİMLER TAKLİT VE KOPYA EDİLEMEZ.

KAPİTALİST AVRUPA ÜLKELERİ KOMÜNİST PARTİLERİ KONFERANSINDA YAPILAN KOŞUŞMADAN, OCAK 1974

kalışı sömürgeci Portekiz'in karşılaştığı güçlükleri artırıyor. Sömürgeciliğe karşı verilen kurtuluş savaşlarının ve Dünya İşçi Sınıfı hareketinin tek bir ülkedeki devrimci mücadeleyi nasıl etkilediğini, buna karşılık kapitalist ülkeler işçi sınıfının verdiği mücadelenin ulusal kurtuluş hareketine yaptığı katkıları burada somut olarak görüyoruz.

DEVİRİM VE ASKERLER

Genel teorik doğruları, yalnızca kendi başarılarına ve mutlak anlamda değil pratikteki işlerliğiyle birlikte ele almak gerekir. Genel olarak ordunun, kurulu düzenin silahlı bekçisi olduğu, *genel teorik bir doğru*. Ancak bu, ordunun günlük siyasal olaylardan şu ya da bu yönde etkilenmemesi anlamına gelmez hiç bir şekilde. Genel teorik doğru, kendini bir kez daha kanıtlayınca kadar, pratik içerisinde değişik yöneller gösterbilir.

Söylediklerimizi Portekiz örneğinde somutlamak mümkün. Portekiz ordusunun faşist Salazar düzeninin silahlı bekçisi olduğu bir gerçek. Ancak daha önce sözü edilen toplumsal gelişmeler, iç ve dış faktörler sonucunda bu düzenin temelleri çatırdamaya başladığında, ordu da bu süreçten soyutlanıp kalamıyor. Çünkü adına bekçilik edilen düzen çatırdamaktadır. Bu süreç içinde bekçinin de yeni ararımlara girmeşi, kendi içinde bölünmesi çok doğal. Bu açıdan bakıldığında, Portekiz'de 48 yıllık faşizme ordunun tek başına son verdiğini söylemek yanlış. Ordunun yaptığı, geçmiş yıllara dayanan kitle eylemleri, işçi sınıfı mücadelesi, sömürge halklarının direnişi gibi dış faktörler sayesinde pomuk ipliğine bağlı kalan düzene müdahale ederek bu ipliği de koparmasıdır.

Cunhal, Nisan darbesini değerlendirirken bütün bu unsurları hesaba katıyor. Askeri darbeyi, kendi içinde bütün, tek bir devrimci hareket olarak ele almayı, bunun kanıtı. Yukarıda söylenenlerin ışığında, askeri darbenin *heterojen niteliğini* saptamak son derece önem kazanıyor. Cunhal'ın dediği gibi, faşist rejime son veren askeri darbeler arasında, daha da faşist subayların önemli bir yer işgal etmesine dikkat edilmeli. Bu hiç de çelişkili değil. Askeri darbe yalnızca çöken bir düzene son fiskeyi vuruyor. Bunun yerine konacak belirgin ve tek bir düzen modeli yok darbelerin kafasında. Daha doğrusu darbelerin birbirinin kafasında, sosyalist düzenden, daha kararlık bir faşizme kadar değişen modeller var. Darbeden sonra, rejimin nereye yöneleceği ise Cunhal'ın dediği gibi Komünist Parti önderliğindeki kitle hareketinin gücüne ve bu gücün darbeleri etkilemesine bağlı. Bu açıdan askeri darbeden sonra, siyasal çalışma her zamankinden daha büyük bir önem kazanıyor.

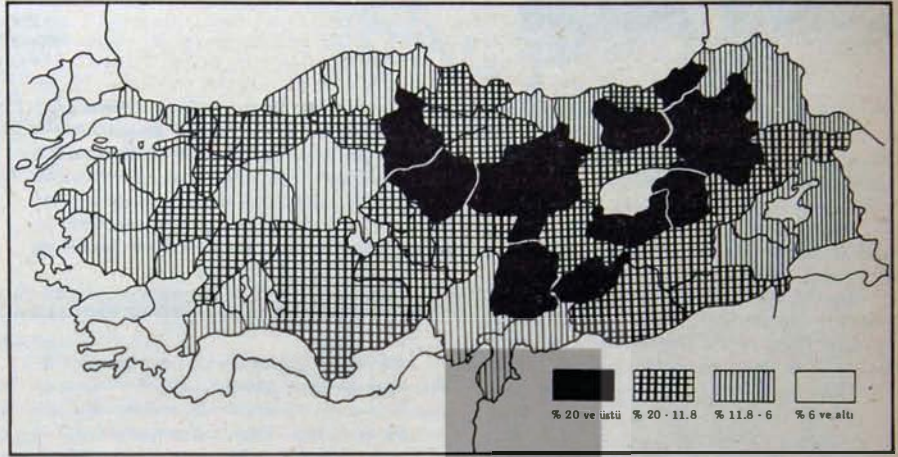
Askeri darbelerin heterojen niteliği yalnızca Portekiz'e özgü bir durum değil. Çeşitli ülkelerdeki deneyleri hatırlamakta yarar var. O zaman, birlikte hareket ederek aynı şeyi deviren kişiler sonradan neden çok farklı amaçlar için ayrı darbeler düzenlediklerini ya da çok farklı siyasal çizgilere yerleştiklerini anlamak kolaylaşır. Aynı darbeyi yöneten silah arkadaşlarından kiminin faşist, kiminin sosyal demokrat, kiminin liberal, kiminin sosyalist ve kiminin de yalnızca ruh hastası oluşu Türkiye'de yaşayanlar için şartırtıcı olmasa gerek.

MSP, DİN VE

ARTUN UNSAL

"BİRAZÖNCE SİZLERE MİLLİ NİZAM PARTİSİNİN KURUCULARI TAKDİM OLUNDU. AMA SİZDEN NİÇİN SAKLAYALIM, NİÇİN PARTİMİZİN HAKİKİ KURUCULARINI BU İLK AÇILIŞ GÜNÜNDE ZİKRETMİYELİM. AÇIKÇA İLAN EDİYORUM Kİ, BİZİM PARTİMİZİN KURUCULARI SULTAN FATİH HAZRETLERİ, SULTAN YILDIRIM HAZRETLERİ, SULTAN MURAT, SULTAN MELİKŞAH, ULUBATLI HASAN, ORHAN GAZİ, NİZAMÜLMÜLK, AKŞEMSEDDİN, SULTAN YAVUZ, KILIÇARSLAN, ALP ARSLAN, GELENBEVİ HAZRETLERİ VE SULTAN HAMİT'TİR."

(Prof. Necmeddin Erbakan'ın 8 Şubat 1970 tarihinde Ankara'da MNP'sinin kuruluş toplantısındaki söyleviden)

TABLO - A 1973 MİLLET MECLİSİ SEÇİMLERİNDE MSP OYLARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI (İLKE, Ocak 1974)

1969 seçimleri öncesi AP Genel Başkanı Demirel'in vetosuyla aday yoklamalarına katılmayan, ancak Konya'dan büyük oy toplayarak "bağımsız" milletvekili seçilen Erbakan, İslamcı sağın Cumhuriyet tarihinde ilk bağımsız siyasal örgütü olan MNP'ni 1970 başında kuracaktı.

Kurucusu Türk büyükleri arasında Atatürk adının bulunmayışı dikkati çeken MNP 20 Mayıs 1971'de Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu'nda yasaklanan laikliğe aykırı tutumu gerekçesiyle kapatıldı. TIP de 20 Temmuz 1971'de kapatılacak, yöneticileri sıkıyönetim duruşmaları sonunda 15 yıla kadar hapis cezalarına çarptırılacaklardı. Oysa yeniden "bağımsız milletvekili" durumuna gelen Erbakan İsviçre'de iyice uzayan bir "rahatsızlıktan" tedavi olurken, öteki MNP'li arkadaşları ise savcılık tarafından hiç rahatsız edilmeden yeni bir parti kurma işine girişmişlerdi bile.

Millî Selâmet Partisi, MNP'nin gerçek bir devamı olarak, 11 Ekim 1972'de kuruldu. İlk Genel Başkanı Süleyman Arif Emre oldu. Fakat asıl başkanın Erbakan olduğunu herkes biliyordu. 1973 Ekim seçimlerinde 48 milletvekili çıkaran ve, bir bakıma, kamuoyunca "meşrulaştırılan" MSP'nin başına Erbakan artık geçebilirdi. Bir süre sonra da MSP - CHP koalisyonu gerçekleşecek ve ilerici-gerici ayrımını üzerinde o güne dek yapılan "tarifsel yanlış"ın artık anlaşıldığı söylenecekti. Koalisyon 1974 Eylül'ünde çökünce, "yanılığın" yanlışlığı bu kez ortaya atıldı. 1974 Aralık mahallî seçimlerinden, ve özellikle 1975 Sakarya belediye başkanı seçiminden yara almış olarak çıkan MSP, son Ekim seçimlerinde belki umduğunu bulamadı ama, il başına düşen senatör sayısının azlığı nedeni ile bir çeşit çoğunluk sisteminin gerçekleşmesine rağmen, gene de AP içinde erimesinin şimdilik söz konusu olmadığını gösterdi.

MSP ilginç bir kuruluş. 19 kurucu üye arasında mühendis (5); tüccar (6); doktor (1); emekli subay (1); iktisatçı (1); avukat (1); imalâtçı (1); müteahhit (1) ve serbest muhasip (1) bulunuyor. 1973 Genel Seçimlerinde, adaylıkları kesinleşenlerin ve seçilenlerin bir dökümü yapılacak olursa şu tablo ortaya çıkıyor:

Memur	Serbest Meslek	İşçi/Sendikacı	Çiftçi	Tüccar Müteahhit	Esnaf Sanatkar	Sanayici	Din adamı	Diğer
44,7	10,2	2,6	4,4	20,8	6,2	2,9	8,2	-
47,9	27,1	-	2,0	10,4	-	-	12,6	-

MÜFTÜ İLE MÜHENDİS

1973 seçimleri üzerine yaptığı araştırması ile Milliyet'in Karacan armağanını kazanan Emin Çölbaşan MSP'ye yönelen bürokratların, özellikle yüksek dereceli memur oranının, yüzde 40'ı geçtiğine dikkati çekiyor. "Memur partisi" diye tanımlanan CHP'de bile bu oran yüzde 32,3'ü aşmıyordu. Dinle ilgili mesleklerden gelenlerin MSP milletvekilleri arasında ulaştığı yüzde 12,6 oranı öteki partiler içinde en yükseği. MSP milletvekillerini daha yakından incelediğimizde, aralarında mühendis/mimar (9), avukat (11), doktor (4) bulunduğunu görürüz. Dinle ilgili mesleklerden gelen, vaiz, müftü, din öğretmeni sayısı 10'dur. MSP milletvekillerinin 12'sinin yani yüzde 25'inin aynı zamanda İlahiyat Fakültesi, İmam Hatip Okulu veya Yüksek İslam Enstitüsü mezunu olduğunu da belirtelim. Buna karşılık yalnız 2 "çiftçi" kökenli milletvekiline sahip.

1969'larda AP içinde beliren ve Devlet Planlama Örgütünde de güç kazanan "Takunyalı" kesimi, genellikle küçük esnaf arasında etkin olduğu ileri sürülen İslamcı akımın, bürokraside ve özellikle teknik adamlar düzeyinde de etkinleştiğinin habercisiydi. Bir Erbakan, bir Asiltürk, bir Doğru, bir Sevilgen, ve bir Adak'ın mühendis olmaları bir raslantı olamaz. Bugün Sanayi bakanlığını iyice denetiminde bulunduran MSP gerçeğinin, Türkiye'de İslamcılık akımının sadece çarşı ve camide destek görmediğini, belki de ikinci bir tarihi yanlış olarak, ortaya koyduğunu söylemek mümkün.

"Gümüş Motor" fiyaskosunun mimarı, eski İTÜ öğretim üyesi Erbakan "manevi kalkınma"nın "maddi kalkınma"dan önce geldiğini, bir an önce ulusal sanayi kurulması gerektiğini, İstanbul ve İzmir iş çevrelerinin ellerinde bulundurdıkları ayrıcalıklara karşı, gelişmekte olan Anadolu burjuvazisinden yana olduğunu belirirken, 1969 öncesi, Odalar Birliği Başkanlığı'nı koruması çok zordu.

MSP Anadoluçudur. Ama, örneğin bir "Adım" dergisi alırsanız, MSP İslamcılığı, mukaddesatçılığı ve hatta milliyetçiliğinin uluslararası İslama da yönelik olduğunu gözleyebilirsiniz. Ne varki, bazı Arap ülkelerinde "Zinde Kemalist güçlerin" hareketsiz kalamayacaklarını pek iyi bilmektedirler. Bu nedenle, Türkiye'de MSP liderleri son zamanlarda kendilerini, Kaddafi'nin ünlü "Üçüncü Yol" doktrinine atıfta bulunmak bir kenara, Hristiyan Demokratlara bile benzetir oldular.

NERDE GÜÇLÜ?

Kimler MSP'yi destekliyor? İlişkikteki çeşitli seçim haritalarından bazı izlenimler elde edilebilir.

A - En azından, MSP'nin Türkiye'nin en gelişmiş bölgesinden o toplayamadığı açık. Oya Baydar'ın İlke dergisinde (Ocak 1974) sunduğu çalışma ve haritada bu gerçek belirgin bir biçimde karşımıza çıkıyor.

B - Öte yandan, DPT'nin "Türkiye'de iller itibarıyla sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi, 1970" (Ankara 1972) verilerine dayanarak yaptığımız bir başka harita ile seçim sonuçlarını karşılaştırdığımızda, benzer bir görüntü ile karşılaşılıyor.

1974 Karacan Armağanı ikincisi Erdinç Özselçuk'un incelemesi (1973 Seçimleri, Milliyet Yın., 1975) de bize ek karşılaştırmalar yapma olanakını sağlıyor. Özselçuk 1954 - 73 arası seçimlerde siyasal partilerin fiyat artışları vb. gibi ekonomik nedenlerle oy kaybettikleri illeri üç sınıfta topladı. MSP'nin 1973 Genel Seçim sonuçlarını Özselçuk'un bulgularına uygulamayı deneyelim. Ekonomik faktörlerdeki değişmelerin seçim sonuçlarını çok az etkiledikleri ve "ekonomi dışı" faktörlerin önemli rol oynadıkları iller Adıyaman, Ağrı, Amasya, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Gümüşhane, Hakkâri, Isparta, Kırşehir, Mardin, Muş, Sinop, Yozgat, Urfa olarak belirlenmiş. Buna göre, MSP'nin Adıyaman, Bingöl, Gümüşhane, Yozgat, Diyarbakır gibi illerimizde başarılı olmasında raslantı değil. Nitekim, 1975 Senato Seçimlerinde de MSP'nin kazandığı iki sandalyenin Bingöl ve Diyarbakır'dan gelmesi ilginç. Öte yandan, Özselçuk'un iktidar partisinin oy değişiminde "ekonomi dışı" faktörlerin ekonomik faktörlerden daha fazla etkili olduğu iller arasında gösterdiği Erzurum ve Rize'de de MSP'nin etkin oluşu yukarıdaki gözlemlerimizde uyumaktadır.

AZGELİŞMİŞLİK

"Ekonomi dışı" faktörler. Bunları sıralamak çok kolay değil. Ne var ki, Silvan'da, Siverek'te, Bingöl'de bazı şıh ve ağaların MSP'ye yardımcı oldukları biliniyor. Basında Erbakan'ın Nakşibendi tarikatının şimdiki başının elini öptüğüne ilişkin yazılar çıkıyor. Gaziantep'te bazı mevlevi büyüklerine adaylık teklif edildiği anlatılıyor. Süleymanlıların MSP'de tutunamadıkları, nurcuların ise bazı yerde Erbakan'ı destekledikleri, bazı yerde de eleştirdikleri (örneğin Yeni Asya gazetesi grubunun) söyleniyor. Bütün bu söylenilerdeki gerçek payı nedir, bilemeyiz. Ancak, dinci akımların günümüzde siyasal ve sosyal güçlerine gittikçe hızlanan bir tempoda ekonomik boyutlar kattıklarında şüphe yok.

C - Bir başka noktaya değinelim: MSP'nin din eğitimi örgütlerinin en yoğun bulunduğu yerlerde en yüksek oy yüzdesine ulaşamadığı da bir gerçek. Ahmet Yücekök'ün 1968 yılında bu örgütlerin illere göre dağılımını verdiği bir çalışmasında (SBF Dergisi, Sayı 2, 1970) en yoğun buldukları iller arasında Ankara (117); Balıkesir (149); Bursa (123); Konya (169); Çanakkale (99); İzmir (91); Eskişehir (102); İstanbul (107); Tekirdağ (81) vb. gösteriliyor.

Oysa, 1975 Senato Seçim sonuçlarına baktığımızda MSP'nin Konya'da bile CHP ve AP'den sonra ancak üçüncü sırada yer aldığı görüyoruz. Tersine, MSP'nin oy oranının en yüksek olduğu Bingöl'de (% 35,6), Elazığ'da (% 31,3), Urfa'da (% 29,6) ve Diyarbakır'da (% 28,6). 1968'de faal bulunan din eğitimi örgütleri sayısının sırasıyla (6); (20); (12) ve (18) de kaldıkları anlaşılıyor. Balıkesir, Bursa, Eskişehir gibi 100'ün üstünde din eğitimi örgütü bulunan illerimizde ise AP oy oranının % 50'yi aştığını veya çok yaklaştığını son seçimlerde gördük. Bu durumda, sorulacak asıl soru şu oluyor: Dinsel örgütlerin sayıca ve yoğunlukça en fazla oldukları illerde AP bu güçlerden ne ölçüde yararlanmıştı? Din örgütlerinin genellikle Türkiye'nin en gelişmiş bölgelerinde yoğun bulunduğu ve MSP oy oranlarının ise az gelişmiş doğu illerinde daha yükseldiği gözlenirse, bu kez din örgütlerinin etkinliği ile MSP arasında bir bağ kurmak güç. Oysa, MSP ile geri kalmışlık arasında bir illenti kurmak çok daha kolay. Bunun da MSP'yi sadece dinci bir kuruluş olarak görmenin eksikliğini vurguladığını sanıyoruz. Bununla beraber, başta da değindiğimiz gibi, parlamenterleri arasında dinle ilgili mesleklerden

gelenlerin sayısı en yüksek parti gene de MSP. Bu da "çarşı" dinciliğine AP'nin "medrese" dinciliğine ise MSP'nin daha yakın olduğu izlenimini veriyor. Kısacası, MSP daha çok kıvrırdanan Anadolu sanayicilerinden ve son demlerini bünyesine bazı feodal güçlerden destek alıyor. MSP'li yöresi de Ankara'da bazı köşeleri kapmış durumda.

DİNİ SİYASETE ALET

Sorun bir yerde şurada düğümleniyor: MSP'yi, dini siyasete alet eden bir örgüt mü, yoksa ülkemizdeki dinsel akımların siyasal ve ekonomik yönden bir uzantısı olarak mı değerlendirmek daha doğru? Dini siyasete aletse, tartışmalı 1946 seçimlerinden sonra iktidarını kaybetme korkusuyla, bir CHP'nin halka hoş görünmek için 1949'larda okullara din dersleri koymasına, imam hatip okulları ve ilâhiyat fakültesini açmasına nasıl yorumlanmalı? Yakup Kadri Karaosmanoğlu ünlü Panorama'sında II. Dünya savaşından sonra hortlayan gerici akımlar tehlikesine dikkati çekiyordu. Bu yüzyılın başından beri 31 Mart, Menemen olaylarının, Kemal Pilavoğlu'nun "ticanî heykeltraşlığı"nın yaşandığı bir ülkede bu normaldi. Ancak, MSP'yi rejim için bir tehlike olarak görmek ne kadar yanlışsa, onu yalnız siyasal bir tarikat olarak değerlendirmek de o ölçüde aceleciliktir. Nasıl 1859 Kuleli olayını, yalnız batılıca karşı, gerici bir "vaka" olarak değerlendirmek mümkün değilse, gene, her dinci akımda bir Derviş Vahdeti veya Anadolu kurtuluş hareketi önderlerine karşı "katli vacibdir" fetvası veren saray kuklası Dürrizade Abdullah aramak, bizi yanlışlığa sürükleyebilir. Kaldı ki, Ankara'da bir Müftü, Börekçizade Rifat Efendi, ulusal bağımsızlıktan yana çıkmayı bilecekti.

Esikden Sebül-ür Reşad, Büyük Doğu, ve Toprak'da buluşan çeşitli sağ eğilimler nasıl Demokrat Parti içinde erimemişse, bugünkü "Türkçüler" ve "İslâmcılar"ın en azından kısa dönemde batıcı, tekeli büyük sermayenin, hatta siyonistlerin desteğinde gördükleri AP'de birleşmeleri pek kolay olmasa gerek. MHP'ye yakın "Devlet" ile MSP'ye yakın "Adım" dergileri başka yoruma yer bırakmıyor.

BONOYLA BAŞLIK PARASI

MSP, modern teknik, örgütlenme ve sermaye olanaklarından eşit olarak yararlanamayan İstanbul ve Anadolu burjuvazilerinin, bir bakıma iç çelişkilerini de yansıtıyor.

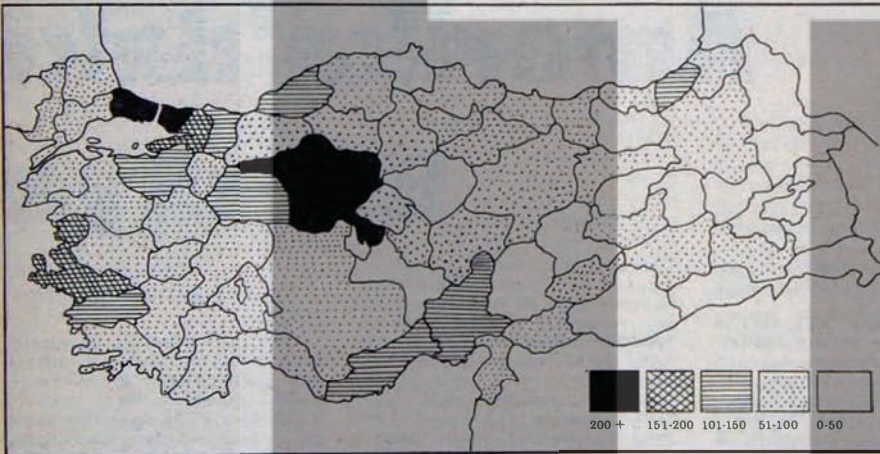
Adana'lı iş adamı Sakıp Sabancı, Vehbi Koç'u dışardan aldığı malları süsleyip satan bir "bakkal" olarak gördüğünü saklamıyor. Öte yandan, Lassa Lastik sanayii için batıdan sermaye çekmeye uğraşırken, Sabancı kendini ulusal sanayii bir şampiyonu olarak da lanse ediyor. Bir başka yanda da, kamu kuruluşu Petkim'e lastik fabrikası yapma izninin hükümetçe engellendiği söyleniyor. Çelişkiler dolu Türkiye'de çelişkili tutumlar olağan. Tefeciliğe ve Ortak Pazar'a karşı olan MSP de bir süre bu çelişkilerden yararlanacak gibi. "MSP Olayı"nın göklere çıkarılacağı olduğu gibi hiç önemsemiyenler de var. Hiçbirimizin gözden kaçırmaması gereken şeyse toplumsal gerçek. Hızlı sosyo ekonomik dönüşümler yaşanan günümüz Türkiye'sinde bir çok yerde aileler tarafından "adet", "hak" olarak kabul edilen başlık parasının, karşı tarafın gücü yetmiyorsa "bono" ve "faiz"le birlikte alınması önemli gelişmelerden yalnız bir tanesi.

DÜZELTME

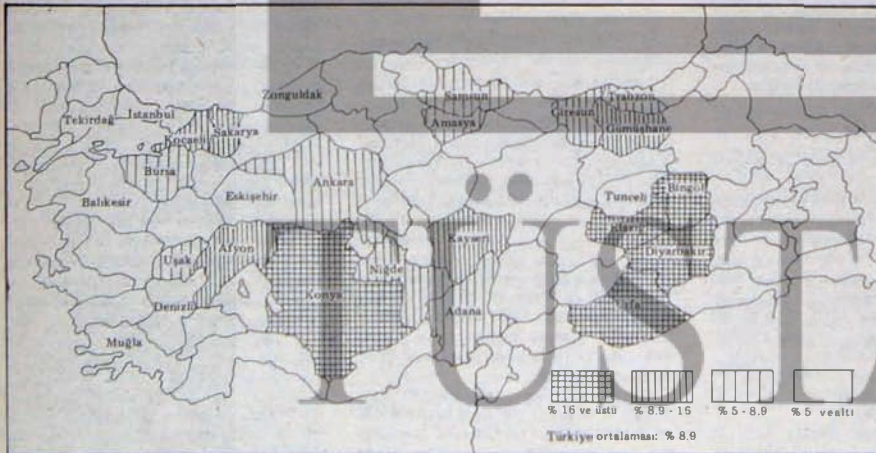
YÜRÜYÜŞ'ün 28. sayısındaki Artun Unsall'ın "Bir Soyağacı" yazısında birinci ve son paragraflarda İki yerde dizgi yanlışları meydana gelmiştir. Sayın Celil Gürkan MP'sinde değil BP'sindedir. I. paragrafın sonu şöyleydi: "BP'ye gelince (...) 1969 seçimlerinde oy bölümlüğünü yerine getirdi. (...) Timsi ve Celil Gürkan ekibinin partiye yaptıkları "toplumculuk" asısı fazla tutmamıştır. Çünkü sınıfsal bir tabana dayanmayan bir partinin olanakları belliydi."

Son paragrafta: "Sosyal tabanı zaten belirgin hale getirememiş olan DP erirken, dinci çevrelerin yansısıra, büyük kentler burjuvazisine karşı olan Anadolu gıtsimcilerinin isteklerine sathio çıkmaya çalıştı MSP simdilik yerini koruyor. Hemen hepsi dar getiril ailelerden gelen MHP militanları ise güçlü iktidar gücü Türkiye sloganlarının ardından gitmeye devam ediyorlar. Tabanlarını AP'ye rağmen koruyan bu partilerin yansısıra, CGP, DP, MP ve BP'nin sağda ve solda şanslarının olmayacağı açık."

Düzeltilir, özür dileriz.
YÜRÜYÜŞ

TABLO - B KAYNAK: TÜRKİYE'DE İLLER İTİBARIYLA SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK ENDEKSİ (1963 - 1970 verilerinden Haritamızın çiziminde yararlanıldı.)

TABLO - C 1975 SENATO ÜÇTE BİR YENİLEME. SENATO VE MİLLET MECLİSİ ARA SEÇİMLERİNDE MSP OYLARININ İLLERE GÖRE DAĞILIMI

ABD : Militarizmin eylem

1969 yılında bugünkü ABD Başbakan yardımcısı N. Rockefeller, hükümete sunduğu Güney Amerika'ya ilişkin ra-

porunda, bir uyarıda bulunuyordu: "Sefalet ve politik istikrarsızlıklardan doğan düş kırıklığı, giderek artan sayıda kişiyi ABD'yi boy hedefi olarak görmeye ve sosyo-ekonomik sorunlara Marksist çözümler aramaya itmekte. Şimdilik kıta'da 26 ülke arasında bir tek Kastro var. Gelecekte başkaları da olabilir... ve ABD için çözülmesi çok güç bir sorun doğurabilir."

Aynı yıl Amerika Kıtası işleriyle görevli bakan yardımcısı Charles A. Meyer de bir yazısında "sosyal ve ekonomik reformların başarısı, kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi ile, içte güvenlik ve istikrarın düzeyi arasında çok yakın bir ilişki" den söz etmektedir.

Yine Rockefeller'e göre "Latin Amerika'da çok az sayıda ülke, tutarlı bir demokratik sistemi kaldırabilecek derecede gelişmiş ekonomik ve sosyal bir sisteme sahiptir." Öyleyse, "sorun, demokrasinin varlığı ya da yokluğu değil, kurulu düzenin işletilmesi"dir. Roc-

kefeller'in deyişleriyle ABD "askeri diktatörlükler hakkındaki ön yargıların vazgeçebilirse ..., otoriter geleneklerini ekonomik ve sosyal gelişmelere uygulamaya hazır, yeni tip askerler sahneye çıkacak." İşte Rockefeller'e göre "belirli ülkelerde silahlı kuvvetlerin kurulu düzeni sürdürme adına iktidara el koymak zorunda kalmalarının" nedeni.

Aslında Rockefeller'in raporunda yer alanlar, oluşturulmak istenen yeni bir stratejinin ortaya konuluşu. Stratejinin teorik dayanakları ise daha 1960'lardan buyana ünlü ABD araştırma kurumları ve üniversitelerinde çalışan sosyologlarca oluşturulmaya başlanmıştı bile. Bu araştırma bulgularına göre, "modern orduların disiplinli yapıları, sivil kurumların yeterli ve etkili olmadığı az gelişmiş ülkelerde büyük bir kozdur". Massachusetts Institute of Technology (MIT) de çalışan profesör Lucien Pye'e göre "ordunun birçok sivil nitelikli işlevi üzerine alması, hatta bazı bölgelerde, hükümetin

temel organı olarak hareket etmesi hayati bir durum olabilir". Lucien Pye adı, az gelişmiş ülkelerin "gelişme ve kalkınma" sorunları söz konusu olduğunda çok sık duyulmaktadır. Kapitalist ülkeler burjuva düşünürlerince az gelişmiş ülkelerin gelişmeleri için oluşturulan "modernleşme" teorilerine "büyük" katkılarda bulunmuş birisi. Bu katkılarla oluşturulan birçok resmi kalkınma programı da var.

Pye'in Latin Amerika'ya ilişkin yukarıdaki tezi de yeni ABD stratejisinin belirlenmesinde temeli oluşturuyor: "Ekonomik ve toplumsal gelişme ancak kurulu düzenin sürebildiği bir istikrar ortamında, bu istikrar ise mahalli askeri güçler kanalıyla gerçekleştirilebilir". Geriye bu yönde atılacak adımlar bir ad bulmak kalıyor. Latin Amerika ülkelerinde çok eskiden beri askeri güçlerin kendi kendilerini "demokrasi ve düzenin teminatı" ilan etmelerinden olacak, bu ad da kolayca bulunabilmekte.

BUGÜNKÜ HÜKÜMETİN 2 NUMARALI ADAMI GENERAL GOLBERY NAPALM ÜRETEN AMERİKAN CHEMICAL DOW ŞİRKETİNİN BREZİLYA TEMSİLCİSİDİR. ESKİ DIŞİŞLERİ BAKANI GENERAL JURACY MAGALHES, ROCKEFELLER GRUBUNUN DELTEC VE SAMBRA FİRMALARININ BAŞINDADIR. MAREŞAL NELSON DE MELO YİNE DELTEC FİRMASININ YÖNETİCİLERİNDENDİR. ABD İLE BREZİLYA ORDUSU ARASINDAKİ BÜTÜNLEŞME, UNITED STATES SPECIAL WARFARE CENTER AND SCHOOL VE UNITED STATES ARMY SCHOOL OF THE AMERICAS GİBİ, ÖZEL KARŞI DEVRİM TAKTİKLERİNİN GELİŞTİRİLDİĞİ KURUMLARDA DA GERÇEKLEŞTİRİLMEKTEDİR.

Güney Amerika, silahlı kuvvetlerin politika ile en içli dışlı olduğu bir bölge olarak bilinir. Fakat ordunun politik etkinliği genellikle sınıfsal ilişkilere dayanılmadan ele alınır. Bu yüzde çeşitli askeri rejimler aynı kefeye yerleştirilir.

Latin Amerika ülkeleri arasında Arjantin, Meksika, Brezilya ve Şili, sanayinin yoğunluğu bakımından bölgenin en ileri ülkeleri. Bunların arasında Şili ve Brezilya en ağır, en gerici askeri-faşist diktatörlükler tarafından yönetilmektedir. Meksika'nın durumu bunlardan çok farklıdır. Arjantin'de ise demokrasinin geleceği aydınlık değildir.

Oysa sanayileşme düzeyi ile askeri rejimler arasında mekanik bir bağlantı da kurulmaya çalışılır. Burada, görece olarak gelişmiş olan ülkenin hangi yolla "kalkınmakta" olduğu, sınıf çekişmeleri gözlemekten gelinir.

Bölgede askeri diktatörlüklere varan gelişmeyi açıklamak için sınıf kutuplaşmalarının gelişmesine ve en başta ABD emperyalizminin çıkarlarına yönelmiş tehlikelere dikkat etmek gerekir. Brezilya'daki askeri diktatörlüğün temeli, kıtadaki çıkarları tehdit edilen Amerikan emperyalizmi, onunla sık ittifak içindeki büyük burjuvazi ve toprak sahipleridir.

BREZİLYA ÖRNEĞİ ÖĞRETİCİDİR.

Brezilya, silahlı kuvvetlerin siyasi eğilimleri açısından ders alınabilecek bir örnektir.

Brezilya'da silahlı kuvvetler içinde yurtsever güçlerin hakim olduğu, ikinci dünya savaşı sonrasında kadar genel olarak kabul edilen görüşü. Hatta, 1964'teki faşist darbeye dek bu görüş etkinliğini sürdürüyordu. Askeri bir darbenin yaklaşmakta olduğunun farkedilmemesi, güçler dengesindeki değişikliklerin

gereğince değerlendirilememesi ve yurtsever subaylara tanınan ağırlığın abartılması sonucuydu.

Yurtsever subaylar 1922, 1924 ve 1930'da *Tenentismo* (teğmenler hareketi) oluşturarak ilerici hareketlere katılmışlardı. Ancak harekete katılanlar daha sonra tek tek kişiler olarak kalmaktan kurtulamayacakları. Giderek "teğmenler hareketi"yle de, onun programıyla da ilişkileri kalmayacakları.

İlk ilerici askeri hareketlere katılanların daha sonra dağıldıkları politik hareketler de, ordunun politik etkenlere ne denli duyarlı olduğunu göstermektedir. Örneğin bunların arasında Luis Carlos Prestes şimdiki Brezilya Komünist Partisi genel sekreteridir. Buna karşılık örneğin mareşal Juarez Tavora ve general Cordeiro de Farias ise yabancı sermayenin en ateşli savunucularıdır.

ORDU BİR BÜTÜN OLAMADI

Gerçekten de, ABD'nin dışarda tertipleyerek Brezilya'da gerçekleştirdiği ilk hükümet darbeleri ordunun bütünü tarafından gerçekleştirilmemiştir. Dünya ekonomik bunalımını Brezilya'daki geleneksel İngiliz egemenliği zayıflatmasından yararlanan ABD, Wall Street bankerleri eliyle Getulio Vargas'ı 1934'te iktidara getiren hareketi desteklemiştir. Vargas hükümeti Amerika'nın sözünden çıkmaya başlayınca yine ABD eliyle 1945'te devrilmiştir.

Gerici iktidarlar altında ileri ve yurtsever subayların en ağır baskılar altında tutulduğu dönemlerde, aynı ordu içinde açıkça faşist örgütlenmeler görülmüştür. Bir yanda Komünist Partisi'nin etkin bir role sahip olduğu Ulusal Kurtuluş İttifakı (Aliança Libertadora Nacional) içinde yurtsever subaylar yer alırken, Milicias Integralistas adlı bir

"kara gömlekli" örgütü emperyalistleri açıkça savunuyordu. Hatta ordunun bu kesimi içinde, bir yanda Japon ve Alman sermayesinden, diğer yanda da Amerikan sermayesinden yana olan subaylar arasında açık bir çekişme sürüyordu.

Sonuçta, Amerikan elçisi Adolf Berli'nin çabalarıyla 1945'te iş başına getirilen iktidarı aldığı kararlar, Brezilya Öncü Kuvveti'nin Amerikan kuvvetlerinin yanında çarpışmak üzere İtalya'ya gönderilmesiyle denge Amerika lehine kessinleşti. Denebilir ki, alınan bu kararın uygulanmasıyla Brezilya ordusunun siyasi geleceği de belirleniyordu.

ABD "İŞGALI"

Silahlı Kuvvetlerin üst tabakalarının ABD lehine oluşumundaki tek etken, generallerin "yüksek uygarlığın" ulaştığı gelişme ile gözerinin kamaşması olamaz. Amerikan genel kurmayı, İtalya'daki Brezilyalı subayların sadakatini kazanmak için özel bir çaba göstermiştir. İtalya'da iki ordunun koordinasyonu ile görevli olan general Vernon Walters'in yakın dostu olan general Castelo Branco, 1964 askeri faşist darbesinden sonra Brezilya devlet başkanı olacaktı. Vernon Walters ise 1962-1967 yıllarında ABD'nin Brezilya'daki askeri atəşesi, daha sonra da CIA'nın ikinci başkanı olarak sahneye çıkıyordu.

Kısa süre sonra, İtalya'da ABD kuvvetlerinin yanında yer alan Brezilya Öncü Kuvveti'nin Latin Amerika'da politik bir işlev kazandığı ve hem ülke içinde hem de dışında antikomünist stratejinin yürütücüsü haline geldiği görüldü. Ülkeye Amerikan "danışman"ları giriyor, Amerikan modelleri yarıncı askeri okullar kuruyor, bu okullara daha sonra ekler yapılarak "üniversite" haline getiriliyordu.

ABD'nin Amerika'daki Brezilya

DÜNYA SAVAŞI ABD STRATEJİNİ DEĞİŞTİRİYOR

İkinci Dünya Savaşının demokratik güçler lehine sonuçlanması, ABD'nin Latin Amerika stratejisinde önemli değişikliklere yol açmıştı. Durum şu sözlerle anlatılıyordu: "Bugüne dek ABD'nin güney Amerika'nın güvenliğini sağlama tek tarafı bir ilişkiydi. Bundan böyle Avrupa'dan (!) gelen totaliter tehlikeye karşı, bu ilişkiyi karşılıklı bir ilişki haline getirmek gereklidir." Bu stratejinin sonucu, kolektif güvenlik sistemlerinin kurulmasıydı. 1947 Eylülünde birçok Latin Amerika ülkesiyle ABD arasında imzalanan anlaşma ile, ABD'ye "müdahale" yetkisi tanınıyordu. Daha sonra 1948'de Amerika Devletleri Örgütü'nün Bildirgesi onaylanacaktı. Böylelikle "komünizmin Latin Amerika için en büyük tehlike" olduğu kabul ediliyordu. Hegemonya stratejisini uygulayabilmek için ABD'nin kendisine sadık hükümetlere ihtiyacı vardı. 1964 darbesi ABD'ye bu olanı yaratıyordu.

1964 darbesi nedensiz değildi. Hitler faşizminin yıkılması Brezilya'da güçlü bir halk hareketinin ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştı. İktidardaki Vargas hükümeti demokratik hakları tanımaya zorlandı. Brezilya Komünist Partisinin işçi sınıfının partisi olduğu resmen kabul edildi ve legalite kazandı. Kısa bir süre içinde yığılsal bir parti haline geldi ve ülkenin belli başlı sanayi merkezlerinde hızla güçlendi. Hükümet Sovyetler Birliği ile diplomatik ilişkiler kurdu. Bu büyük "tehlike" karşısında FBI ve CIA ajanlarını açıkça karıştırdığı askeri darbeler düzenlenmeye başlandı. Halk oyuna iş başına gelen her hükümet bir darbeye karşılaşıyordu.

Nihayet 1964'te, yarısal bunalımın derinleşmesi, üretimin duraklaması, sanayide işsizliğin büyük düzeylere çıkma-

ve düşünce babası

Saptanan stratejiye uygun yeni düzenlemelere gitmek için başka bir yönü. Düzenlemeler önce ABD'nin Latin Amerika'ya yönelik genel askeri politikasında yapılıyor.

ABD'nin Latin Amerika'da askeri varlık ve stratejisini düzenleyen kurumların en önde geleni "Askeri Yardım Programı"(AYP). AYP kanalıyla aktılan yardım 1968'de zirvesine ulaşıyor: 73 milyar dolar. Strateji, kıta'nın "dıştan gelecek saldırılara karşı korunmasına" dayalı. Bu stratejiyi yeni politik gereksinimlere göre yeniden düzenlemek gerekiyor. Önce yeni hedefler tanımlanmalı. Zamanın savunma bakanı Kongre'de yaptığı konuşmada hedefleri açıklıyor: "Pentagone'nun Latin Amerika'da bir numaralı hedefi, gerekli olduğu yerde, askeri güçlerin ve yardımcı sivil yerel kuruluşların, polis ve diğer güvenlik güçleriyle dayanışma içinde, iç güvenliği ve istikrarı" sağlayıcı bir şekilde geliştirilmesidir.

Askeri Yardım Programının da bu tanımlamaya uygun olarak düzenlenmesi, önceliklerin hedeflere göre ayarlanması da unutulmayacaktır tabii ki...

ABD'nin yabancı ülkelere silah satışını düzenleyen yeni kanununun 4. maddesi az gelişmiş ülkelerin büyük çoğunluğuna "ileri derecede gelişmiş" silah satışını yasaklıyor. 33. madde ise Latin Amerika ülkelerine ABD askeri yardımını yılda 100 milyon dolar ile sınırlıyor. Ancak, bu ülkelerde askeri uzman yetiştirilmesi için gerekli fonlar bu kısıtlamanın dışında bırakılıyor. Bu ülkelere silah satışı ise 4. madde dışında çok büyük artışlar var. Satış miktarı, 1970 - 71 mali yılında 144 milyon dolardan 1972 - 73'te 228 milyona çıkıyor. Dikkatleri çeken satın alınan silahların nitelikleri. "Dış saldırı" değil de "iç güvenliğin sağlanması" orduların işlevi olarak ön plana çıktığından

4. maddedeki kısıtlama önem taşıyor. Müşteri istediği tipte silahı bulabiliyor. Örneğin Şili ve Brezilya'nın 1974 yılında satın aldıkları uçakların en büyük bölümü "yakın saldırı" (anti-gerilla) savaşlarına göre düzenlenmiş.

AYP fonlarında yeni stratejiye göre düzenlemelerin başka bir yönü de askeri uzmanların yetiştirilmesine yönelik gelişmeler. Artık söz konusu fonların üçte ikisi askeri uzmanların yetiştirilme-

LATİN AMERİKA VE ORDU

Bir süre öncesine kadar Latin Amerika ülkelerinde ordu büyük toprak sahiplerinin geleneksel bir dayanağı olarak görülüyordu. Fakat son 30 küsur yıl içinde toplumsal değişiklikler sonucu ordunun işlevi de değişikliklere uğradı. Latin Amerika kıtasını saran toplumsal farklılaşma ve kutuplaşma süreci, ordu üzerinde de bir etkide bulunmaktadı. Bu etki, ordunun yüksek kesimlerinin ortak çıkarlar nedeniyle egemen sınıflarla bütünleşmesinin önüne geçmiş değildir. Ancak Latin Amerika ülkelerinde ordunun bileşimi içinde bugün farklı eğilimleri görmemek olanaksızdır.

1) Egemen sınıfların tutucu kesimleriyle, özellikle büyük toprak sahipleriyle bağlantı ya da bütünleşme içinde bulunan ordu mensupları.

2) Çeşitli burjuva grupları ile ilişki içinde bulunan ordu mensupları. Burjuvazinin, büyük toprak sahipleri ve emperyalizm ile olan, ülkeden ülkeye değişen birleşme, kaynaşma derecesine göre, ordunun bu kesiminin tutumu da farklılık gösterir. Örneğin Brezilya'da askeri diktatörlüğü yerli büyük burjuvazinin bir temsilcisi olarak emperyalizm ile açıkça ittifaka girerken, Peru askeri rejimi başka bir yol izlemektedir.

3) Devrimci-demokratik aydınlarla nispeten yakınlık duyan bir yurtsaver kesimi. Her ne kadar çok zor da olsa, bu kesimleri emperyalizme, büyük toprak sahiplerine ve büyük burjuvaziye karşı ortak cephe için kazanmak, Latin Amerika komünist partileri tarafından önemli bir görev bilinmektedir.

Americas gibi, özel karşı devrim taktiklerinin geliştirildiği kurumlarda da gerçekleştirilmektedir.

Brezilya'daki generaller rejimi bugün dünyada emperyalizme en sadık yönetimlerden biri. Bir yandan enflasyonla mücadele adına, Uluslararası Para Fonu'nun, gerçek ücretlerin düşürülmesini ve orta burjuvaziye verilen kredilerin azaltılmasını "zorunlu gören" önerileri uyguluyor, yabancı sermayenin ülkeye girmesini zorlaştıracak tüm engeller temizleniyor. Diğer yandan her türlü toplama, örgütlenme ve anlatım özgürlüğü ortadan kaldırılıyor. Savaş kısırtıcılığı, militarizm Brezilya'dan bütün kıtaya yayılıyor, ABD'nin askeri istekleri yerine getiriliyor.

Fakat askeri diktatörlüğün baskıları yalnız işçi ve emekçilere, ilerici politikacılara yönelmiyor. Aynı zamanda silahlı kuvvetler içinde de yoğun bir sindirme sürdürülüyor. 10 yıl içinde orduda 5 bin kadar subay ve assubay görevlerinden alınmış, çoğu cezalandırılmış durumda.

BREZİLYA MUCİZESİ BİR YALANDIR.

Bu arada askeri rejimin Brezilya'da kalkınmayı hızlandırdığı iddiası üzerinde de durmak gerekir. Brezilya'da 1967'den beri milli gelir yılda yüzde 10 düzeyinde artış göstermekte. İşin yalnızca bu yandan bakınca bir Brezilya mucizesi'nden söz etmek mümkün. Ancak, öncelikle gerçek ücretlerin çok düşük olması nedeniyle iç pazarın gitgide daraldığını belirtmek gerekir. Büyüme sağlanmak

çin iktidar ihracatı sürekli olarak artırmak zorunda. Dış pazarlardaki güçlendirme amacıyla da, faşist yönetim, sermayenin ve üretimin yoğunlaştırılması, ileri teknolojinin kullanılmasını ve emeğin üretkenliğinin artırılmasını ekonomik politikasının temeli olarak alıyor. İhracat kapasitesi, mamul maddelerin ülke dışından ucuza getirilmesini ve böylece emeğin daha yoğun sömürülmesini sağlıyor. İhracat sorunu, Brezilya burjuvazisini genişlemeci bir politikaya yönlendiriyor.

Brezilya "mucizesini" gerçekte başka yönlerde aramak gerekli. Örneğin 1960 - 1970 dönemi içinde nüfusun yüksek gelirli yüzde 20'sinin milli gelirden aldığı pay yüzde 54,4'ten yüzde 64,1'e yükseldi. Bu bir mucize sayılabilir. Geri kalan yüzde 80'inin payı ise giderek azalıyor. Gelirlerin kutuplaşması, nüfusun en zengin yüzde 1'inin toplam gelirin yüzde 17'sini elinde tutmasına karşılık, en yoksul yüzde 50 için sadece yüzde 13,7 kaldığını hatırlayarak da görmek mümkün. Bütün bunların yanında Brezilya 1960 - 1970 arasında askeri harcamalarını yüzde 338 oranında artırarak Latin Amerika ülkeleri arasında en yüksek hıza ulaştı.

Brezilya'daki askeri faşizm gerçeği bir başka yanılgıya da yol açmamak durumunda. Faşizmi belirleyen gelişkinin ordu - sivil halk ilişkisi olmadığını görmek zorunlu. Şili Komünist Partisi Siyasi Komisyon üyesi Teitelboim'in dediği gibi, "ayrım çizgisini askerlerle siviller arasında değil, kırsalın içinde dahi faşistlerle anti-faşistler arasında çizmek gerekli."

Latin kalesi :

sı ve para değerinin yılda yüzde 80 dolaylarında düşmesi karşısında, gerici güçler iktidar boşluğundan yararlanarak Joao Goulart'ın hükümetini devirdiler ve yönetimi ele aldılar. Darbede ABD elçisi Lincoln Gordon'la askeri ateşe Walters'ın parmağı olduğu daha sonra belgelerin kanıtlandı.

1964'ten bu yana Brezilya, Amerikan emperyalizmine doğrudan ya da dolaylı olarak bağlı, tekelci sermayenin gerici çevrelerinin başını çektiği, büyük kapitalistler ve toprak sahipleri ittifakının pençesi altında.

YANILGILAR VE GERÇEK

1964 darbesinden önce de Brezilya'da demokratik güçlerin bazı yanlışlara düşükleri reddedilemez. Faşistlerin ve emperyalist ajanlarının 1955'te Kubik, 1961'de de Goulart hükümetine karşı düzenledikleri darbelerin, yurtsaver subayların da önemli katkısıyla gerçekleştirilmesi bu güçlerin çoğunluğu tarafından orduda ilerici kesimin ağır bastığına kanıt olarak gösterildi. Ancak bu güçler 1964 darbesini engelleyemediler.

Bugün Brezilya'daki faşist diktatörlük içinde az sayıda bir yüksek subay grubunun Amerikan emperyalizmiyle doğrudan bütünleşmiş olması ve bunların ordunun kontrolünü ellerinde tutmaları da vurgulanmalıdır. Bugünkü hükümetin 2 numaralı adamı general Golbery napalm üreten Amerikan Chemical Dow şirketinin Brezilya temsilcisidir. Eski dışişleri bakanı general Juracy Magalhaes, Rockefeller grubunun Deltec ve Samba firmalarının başındadır. Mareşal Nelson de Melo yine Deltec firmasının yöneticilerindedir. ABD ile Brezilya ordusu arasındaki bütünleşme, United States Special Warfare Center and School ve United States Army School of the

İran Şahı Ankara'da

İran Şahı şu günlerde Ankara'ya gelmiş bulunuyor. Şah, Cumhuriyet'in kuruluş törenlerine katılacak. Şah'ın ağırlanması amacıyla, sadece yatacağı yerin hazırlanması için yüzbinlerce liranın yatırıldığı haberleri gazetelerde yer aldı.

Son bir yıl içinde, Türkiye ile, günümüzün en ağır faşist rejimlerinden biriyle yönetilen İran arasında bir yakınlaşma çabası görülmüyor. YURUYUŞ'un 8. sayısında, Türkiye burjuvazisinin hangi amaçlarla İran'a yönelmeye çalıştığı, nedenleriyle açıklanmıştı. Orta Doğu'da Amerikan emperyalizminin yeni güçlü karakolu işlevini yüklenen İran'da süren baskı rejimi, yakınlaşma çabalarını ilerleten iktidarlar ve sorumlular açısından bir önem taşıyor.

TARAFSIZ GÖZLEMCİLERİN AÇIKLAMALARI

Geçen Nisan ayında Cezayir'de toplanan Uluslararası Demokratik Hukukçular Kongresinde, Nis Barosu avukatlarından William Caruchet aşağıdaki açıklamayı yapıyordu: "İran'da bütün davalar gizli yürütülmektedir. Yakınlarının cesetleri kendilerine 'iade' edilen ailerden öğrenildiğine göre, kadın ve erkek tutuklular Tebriz'de, İsfahan'da yada Tahran'da kurşuna dizilmektedir... Tutuklamalar genellikle kaçırma biçiminde yapılmaktadır. Kişiler, aileleri kendilerinden hiçbir haber almadan ortadan kaybolmaktadır. "Kayıp kişi" günün birinde bir mahkeme sırasında ortaya çıkıvermektedir; ya da bir daha hiç görülmemekte, sadece idam edildiğine yada küreğe mahkum edildiğine dair bir açıklama yapılmaktadır."

Bu, tarafsız bir gözlemcinin açıklaması. Gerçekte de komşumuz İran'da iktidara muhalif olanlar, sosyalistler, ilericiler, demokratlar zindanlarda çürütülmek isteniyor. Son üç yıl içinde ikibin beşyüz yurtsever sözde-yargılamalardan sonra idam edildi. Bir o kadarı da yakalanmaları sırasında ya da "kaçmaya kalkıştıkları için" öldürüldü.

SORUŞTURMA YÖNTEMLERİ

Söz konusu kongrede başka açıklamalar da yapılmıştı. Uluslararası Demokratik Hukukçular Derneği ile Uluslararası Katolik Hukukçular Derneği'nin istemi üzerine İran'a gitmiş olan, Paris temyiz mahkemesinden avukat Yves Baudelot da soruşturmalar hakkında şunları söyledi:

"Gözaltı süresi çoğunlukla birkaç ay bulurken soruşturma sadece birkaç günde sona ermektedir. Tutukluların dış dünyayla bütün ilişkileri koparılmakta, itirafta bulunmaları için işkence dahil her türlü yola başvurulmaktadır... Bunlar arasında sayılabileceklerim: demir bir sopyaya falakaya yatırma, tutuklunun

kor haline gelmiş demirden bir masaya yatırılması, sigarayla yakma, cinsel organlara elektrik verilmesi, tutukluyu kollarından tavana asma, makada kırık şişe sokma..."

TEK YÖNTEM BASKI DEĞİL

Baskı, faşist İran rejiminin elindeki temel silahtır. Ancak bununla yetinmez. Şah'ın ülkenin bağımsızlığını nasıl sağladığı, ülkeyi nasıl kalkındırdığı üzerine yoğun bir de yalan kampanyası gereklidir.

Ne şiddet ne de yalan kampanyası emekçilerin ve halk kitlelerinin bilinçlenmesini engelleyememektedir. Halk, bir avuç azınlık milyonları ceplerine doldurmaya devam ettiği sürece kendi durumlarında hiçbir değişikliğin meydana gelmeyeceğini ve ulusal zenginliğin büyük bir bölümünün yerli ve yabancı sömürçülerinin "kâr" hanesine yazıldığını görmektedir. İran'ın büyüklüğü üzerine yapılan şoven propaganda ise, izlenen politikanın ülkeyi her geçen gün daha fazla emperyalist kampa ve özellikle ABD'ye bağımlı hale getirdiğini gizleyememektedir. Amerikan askeri uzmanlarının ülkeye yerleşmesini, İran'ın Amerikan stratejik sistemiyle bütünleşmesini, İran ordusunun bölgedeki anti-emperyalist ve devrimci hareketlere karşı kullanılmasını saklamak artık mümkün değildir.

Aktılan dolarlara, baskıya ve demagojiye rağmen 1953'teki askeri darbeden bu yana emekçi halkın mücadelesi ortadan kaldırılmış değildir. Sanayinin çeşitli kesimlerinde (petrol, demir çıkarımı, tekstil, montaj fabrikaları gibi) grevler bugün de gelişmektedir. Şah'ın rüyasını gördüğü sınıf barışı hiç de gerçekleşmiş değildir. Grevci işçilerinin kurşuna dizildiği bu ülkede sınıf barışından söz etmek anlamsızdır.

Kıbrıs'da Amerikan üsleri mi ?

AP'nin hükümet partileri içinde oy oranını artırarak seçimlerden çıkması, Kıbrıs'ta Amerikan planının uygulamaya konması için yeni olanaklar yarattı. Başkan Ford ve Kissinger, Başbakan'a ve Çağlayangil'e gönderdikleri mesajlarda, ambargonun kaldırılmasından sözettiler ve seçimlerden sonra Kıbrıs konusunda belli adımların atılmasını beklediklerini açıkça söylediler.

Bu arada, CHP Genel Başkanı Ecevit de bir gazeteye verdiği demeçte, "CHP'nin Kıbrıs konusuna nihai çözüm bulma konusunda hükümeti gereksiz güçlükler çıkarmak gibi bir çabı olmadığını bir kez daha" açıkladı.

Ne var ki, hükümetin MSP kanadının Kıbrıs konusunu bir süre AP'ye karşı kullanma eğiliminde olduğu da ortaya çıkmış durumda. Bu şartlar altında Kıbrıs konusunda Cephe hükümetinin yeni girişimlerde bulunabilmesi olası değil, yakın gelecekte görünmüyor.

Amerikan planının pişirilmesi Kıbrıs'ta ilerici kesimde tepkilere yol açıyor. Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikası, yayınladığı bildirimde, Amerika'nın arabuluculuk çabalarının Kıbrıs ve Türk toplumu için zararlı olacağını belirterek şu görüşlere yer verdi: "ABD'nin Kıbrıs'taki üslerine yerleşmesi halinde bölgedeki Arap halklarının mücadeleleri Amerikan emperyalizmini baskı ve kontrolüne girecek, bölge barışı tehlikeye düşecek Kıbrıs bir nükleer hedef haline gelecektir. Amerikan emperyalizminin arabuluculuk isteğinin gayesi açıktır: Kıbrıs'a NATO çerçevesinde bir çözüm getirmek, emperyalist çıkarların koruyuculuğunu yapan NATO'nun dağılmasını önleyerek Kıbrıs'taki üslerine yerleşmek; Amerikan emperyalizminin çıkarlarına ters düşen Orta Doğu'daki anti-emperyalist bilinç ve hareketlerin daha da artmasını önleyerek tam bağımsızlık mücadelesi veren halklar üstündeki kontrol ve baskılarını artırmak. Mücadelemiz Anglo-Amerikan üslerinden arınmış, tarafsız, bağlantısız ve Federal Kıbrıs Cumhuriyeti tezinin gerçekleştirilmesi yönünde devam edecektir."

NASIL YAZMAK MI, NİÇİN YAZMAK MI ?

ADNAN ÖZYALÇINER

Yenilerde *Nasıl Yazıyorlar?* diye bir kitap çıktı. Ahmet Köklügiller'le İbrahim Minnetoğlu şair ve yazarlarımıza nasıl yazdıklarını sorup öğrenmiş, bir kitap yapmışlar.

Şair ve yazarları yaşadıkları toplumdaki soyutlayarak ayrı bir sınıf, nerdeyse ayrı bir tür olarak gösterip böyle görmeye alışmış olanlar, ötedenberi sanatçının neyi nasıl yaptığını merak konusu haline getirmişlerdir.

Okurun bu yönde şartlandırıldığı Batı toplumunun yazarlarından birinin yazarken masasının üstünde sürekli çürük bir elma bulundurması çok doğaldır. Çürük elma kokusuyla bu romantik şair ve romancının masa başında yazarken kendisini güç ormanlarında dolaşmış gibi hissettiğini söylerler. Bir başkası da ayaklarını masasının altında bulundurduğu leğenin içindeki suya sokup yazarmış. Kimbilir o da yazarken kendini fırtınalı bir denizde azgın dalgalarla boğuşurken görüyor olmalıydı. Belki de gözlemlendiğine uzanan Okyanusun kıyısında tam bir sonsuzluk duygusuna kendini kaplıyordu ayakları suda yazarken.

Bize gelince ünlü şairlerimizden birinin boylu boyunca yere yatarak yüzükoyun şiir yazdığını hepimiz duymuşunuzdur. Aynı şairin oturduğu kentte rasgele kapıları çalıp, kendi adını vererek, kendisinin orada oturup oturmadığını sorduğunu, bunu sık sık tekrarladığını da bilirsiniz. Bir başka ünlü şairimiz, bana anlattığına göre, sabaha karşı yatağında şiir düşünürken düşüncesi yoğunlaşıp zaten ağrıca olan gövdesini öylesine ağırlaştırmış ki sonunda bu şiir ve düşünce yüküne dayanamayan yatak çökürmüş.

Genç yaşında ölen bir Amerikan romancısının elindeki kağıtlar yetmeyince koridor duvarlarına, buz dolaplarının üstüne yazdığını söylerler. Benzerini bizim Halikarnas Balıkcısı yapmış. Balıkcı, duvara iliştilmiş kağıtlara not almış. Bir gün not kağıdı kısa gelmiş, duvara da taşmış yeni yazacağı romanın taslağı. Ama ne olmuş, ertesi gün odaya girince duvarları pırıl pırıl badanalı görmüş Balıkcı. Meğer karısı, duvarlar iyice kirlendi diye badanalayivermemiş mi odayı.

Bu örnekler çoğaltılabilir. İsterseniz, Aziz Nesin'in sözünü ettiğimiz kitapta anlattığı gibi, sırf okuyucunun ilgisini çekmek için, bu acaplıklar konusunda yeni yeni çeşitlemelere de gidebilirsiniz.

Ama yapmacıklıktan, fanteziden öteye gitmeyen bu tür örnekleri çoğaltmak okuru boş yere oyalamaktan, yazarı, insandan ayırarak, Afrika'nın balta girmemiş ormanlarından getirilmiş, görülmemiş bir yaratılmışçasına, gülünçleştirmekten başka bir işe yaramaz.

Yazarın nasıl yazdığının biçimsel büyümesine kapılarak okur, işin özüne, yani yazarın ne yazdığına, niçin yazdığına bakmaz edilir. Böylece de düşünce yönünden kısırlaştırılmaya çalışılır.

Onun için de günümüzde yazarın nasıl yazdığından çok, niçin yazdığını bakılmalıdır. Yazarın nasıl yazdığı değil, niçin yazdığı önemlidir çağımızda. Çünkü yazarın nasıl yazdığının bir tek, basit karşılığı kalmıştır artık. Bunu da herkes bilir. Öyle uzun boylu merak edilecek bir yanı da yok. Yazar da bütün öteki insanlar gibi, yani herhangi bir zabıt kâtipi ya da sıradan bir memur gibi bir masaya oturur; kâğıt, kalem, daktilo gibi yazı araçlarını kullanarak yazar yazısını.

Burada artık düşünülmesi gereken şey, işin asıl önemli yanı, yazılan yazının niçin yazıldığıdır.

İşte bu yüzden kitabı düzenleyenler de yaptıkları yanlışlığı farketmişler, yazarlara birer mektup göndererek, kitabın ikinci baskısı için, nasıl yazdığını yanında bir de niçin yazdığını soruyorlar.

Daha başta, asıl düşünülmesi gereken de bu değil miydi?

Biliyorsunuz, Sait Faik'in Haritada Bir Nokta adlı hikâyesinin son cümlesi çok ünlüdür. Birçok yazıda yazarlığın nasıl soylu bir uğraş, vazgeçilmez bir iş olduğunun açıklanmasında, alışkanlığın bu işteki payının abartılı-

dığı bir cümle olarak sık sık göklere çıkarılmıştır. Bilindiği gibi, "Yazmasam deli olacaktım." diye bitirir Sait Faik hikâyesini.

Sait Faik, üç sözcüklü bu kısacık yargısıyla niçin yazı yazdığını, amacının ne olduğunun kısıdan, özlü bir karşılığını verir. Verir ama bu açıklama, duygusallıkla yüklü alabildiğine bireysel bir bakış açısını belirginleştirmenin ötesinde bir anlam taşımaz pek. Ne denli yoruma uğratılırsa uğratılsın deli olmak sözcüğünün çağrıştırdığı coşkunlukta yatan bireysel doyumun izleri hiçbir zaman silinmeyecektir.

Bu yüzden, "Niçin yazıyorsunuz?" sorusunun karşılığını verirken herşeyden önce yazarın "Kimin için" yazı yazdığını açıklaması gerekir kanısındayım. Bu sorunun karşılığıysa, en kestirme yoldan, "kendim için" ya da "toplum için" dir.

Günümüz dünyasında olup bitenlere gözümüzü, kulağımızı kapamıyacak, yaşadığımız çağın bilincindeyse kendine dönük, bireysel doyumlarla yüklü yazı yazmanın çağdaş bir yazar için nasıl boşlukta, gereksiz bir uğraş ve utanç verici, çağdışı bir tutum olduğunu kolaylıkla anlayabiliriz. Bu tutum, tıpkı aç ve yoksulluktan üstü başı dökülen bir insanı inci gerdanlıklar ve değerli türlü taşlarla süslemeye, habire de bunların görkemli duruşlarıyla ışıl ışıl parıldatışlarındaki güzele övgüler düzeme benzer. Bu ağır, değerli taşların takıp takıştırıldığı yoksul o sırada açlıktan ölmüş olsa bile.

Ne var ki, toplum için yazı yazdığını söylemekle de iş bitmiyor, yazar sorumluluktan kurtulmuyor. Bu kez de toplumun hangi kesimi için yazı yazdığını, kimden yana, daha doğrusu kimlerin yanında olduğunu açıkça belirlemesi gerekir yazarın.

Sömürünün, haksızlığın, eşitsizliğin ezdiği sınıfın hak ve özgürlüklerini savunmada tutulacak yolun açıklıkla belirlenmesi günümüz yazarı için niçin yazdığını açıklarken düşünülmesi gerekenlerin başında gelir.

Bütün ödürlümlerin, savaşların, işkencelerin, acıların tüccarlığını yapan egemen sınıfların karşısında yazarın alacağı tavır bilincin ve aklın süzgecinden geçen somut bir niteliği olmalıdır. Böylece toplumsal ekonomik ve sınıfsal ilişkilerin hangi temele dayandığını ortaya koyabilecektir çağdaş yazar. Öte yandan da yanında olduğu ezilen, sömürülen sınıfın hak ve özgürlüklerini elde etmek için girişeceği her türlü savaşıma getireceği aydınlıkla bireyin kurtuluşunu sağlayacak olan yarımın mutlu, sağlıklı toplumunun ortaya çıkmasını çabuklaştırmış olacaktır.

Onun için, her yazarın niçin yazdığını iyice düşünüp açıklığa kavuşturmasının günü çoktan geldi geçiyor bile. Ama yazarın niçin yazdığını açıklamakla sorumluluğunun sona erdiği sanılmasın. Asıl bu konuda düşünüp kimden yana olduğunu ve niçin yazdığını saptadıktan sonra sorumluluğu büsbütün büyüyor. Asıl bu saptamayı yaptıktan sonra yazdıklarını geriye dönerek eleştirmesi, yeni yazacaklarında tutacağı yolu ona göre belirleyip eleştirel görüşü elden bırakmadan yazması gerekir.

Her yazar niçin yazdığını bir kez daha düşünmelidir.

Nasıl yazdığımıza gelince, düşünce özgürlüklerinin kısıtlı olduğu, dergilere, kitaplara baskı ve yasaklamaların arttığı, yazar tutuklamalarının sürdüğü bugünlerde nasıl yazmadığımızı, neden yazamadığımızı sorsalar da daha uygun olurdu gibi geliyor bana.

Nitekim, adı geçen kitapta Aziz Nesin, nasıl yazdığını değil, nasıl yazmadığını, mizahi açıdan, oturup bir güzel anlatmış. İyi de etmiş.

Nasıl yazdığımızdan okura ne? Ne yazdığımızı bakıyor artık o. Niçin ve kimin için sorularını sorarak.

Tuzluca olayları üzerine

SAKIN HA!

"Siyasal partilerin ve basının yerinde ben olsam, bu işle uğraşmazdım. Bu çok ciddi ve etnik bir meseledir. Kimse uğraşmasa bu işle iyi olur."

Bu sözleri söyleyen cephele hükümetin şerbetçi profesörü Turhan Feyzioğlu idi. Kimsenin uğraşmasını istemediği, "ciddi ve etnik mesele" olarak nitelendirdiği sorun, son bir aydır kamuoyunu yakından ilgilendiren, soru işaretleri doğuran Jirki Aşireti olayı idi. Eylül ayı sonunda Hakkari'nin Beytüşşebap ilçesine bağlı Tuzluca köyünde oturan ve Jirki Aşireti reisi olan Ahmet Adıyaman isimli ağa öldürülmüş, bu arada jandarmalardan da altısı girişilen müsademe sonunda hayatlarını kaybetmişti. "Ciddi ve etnik mesele" buydu. Şerbetçi profesörün yukarıdaki sözleri söylediği kişiler de, CHP'nin ileri gelenleriydi. CHP olayın üstünde önemle durmuş, üç kişiden kurulu bir heyetini olayın incelenmesi ve aydınlığa kavuşturulması amacıyla Beytüşşebap'a yollamıştı. O yörede araştırmalarını yürüten CHP'li parlamenterler, her nedense cepheçilerin sözlerini tutmuşlar ve hazırladıkları raporu açıklamaktan çekinmişlerdi.

CHP'li parlamenterlerin çekimsizliklerini sürdürdükleri bir sırada, Jirki Aşireti Olayı ile yakından ilgilenen Ahmet Ağa'nın öldürülmesinden sonra aşiret üyeleri ile konuşan yüksek tirajlı bir gazetenin muhabiri olay yerinden sekiz-yüz kilometre ötede "esrarençiz bir biçimde" ölüyordu.

Arka arkaya söylenen sözler ve bir gazetecinin ölümü, olayı sansasyonel kılarken, aşiret reisinin öldürülmesi ve yüzlerce kişinin dağlarda insanlık dışı bir şekilde hapsedilmesi kamuoyunun gözlerini başka yönlere çekme uğraşını taşıyordu.

OLAY VE PERDE ARKASI

Jirki Aşireti Reisi Ahmet Adıyaman cephe yönetiminin kaymakamı ve savcısı ile birlikte Beytüşşebap ve yöresini yönetmektedir. 30 - 32 yaşlarındaki Ahmet Ağa'nın özelliği, bölgedeki Kürt aşiretleri arasında "en sert ve en vurucu" olarak bilinen Jirkilerin başı oluşudur. Hükümet Jirkileri bölmek, etkinliklerini silmek için aşirete bir başka ağa daha yaratmıştır.

Hakkari'nin güneyi ve güneydoğusu yaklaşık oniki aşiret tarafından yönetilmektedir. Osmanlı yönetiminden kalan Kürt aşiretleridir bunlar. Daha Osmanlılar döneminde belirtilen bölgeye yerleştirilmişler ve ondan sonra da sınırları korumak görevi bu aşiretlerden başkasına bırakılmamıştır. Yönetimle hiçbir zaman çatışmamışlar, devletin her türlü baskısına boyun eğmişlerdir. 50 yıllık yönetim baskıdan ve terörden başka bir şey görmemişler Kürt aşiretlerine. Bir de jandarma dayacağı eksik olamamıştır hiç.

İşte bu nedenle jandarma öldürmek, devlete karşı gelmekle bir tutulmuştur siyasal iktidarlarca ve aşiretlere karşı devletin tutumu hiç değişmemiştir. Aşiret üyeleri ise, bir jandarma öldürmeyi düşünmemişlerdir. Jandarmayla çatışmamaya özen göstermişlerdir, ezilseler de horlansalar da çatışmamışlardır jandarmayla. Ama bu kural bozulmuştur Eylül ayının sonunda. Kuralı bozan kimdir?

Kamuoyuna ilk anda duyurulduğuna göre, Ahmet Ağa'nın öldürülüşü basit bir kavak kesme ve bunun üzerine savcılığa yapılan şikayetten doğmuştur. Oysa, konu görüldüğü kadar basit değildir.

Jirki aşireti ile diğer Kürt aşiretlerinin yaşadığı bölgede bir tek Süryani aşireti yaşamaktadır. Süryaniler otlaklarını, kavaklarını, koyunlarını aşiretlerden korumak amacıyla Jirkilerle bir sözlü anlaşma yapmışlardır. Öldürülen Ahmet Ağa'nın babası ile Süryani aşireti-

CEPHENİN BAŞI SIKIŞIKTIR ULUSLARARASI SORUNLARDA VE ÖZELLİKLE KIBRIS'DA. İÇERDE SÜREKLİ OLARAK BİR KONU EL ALTINDA BULUNDURULMALI VE GÖZLER İSTENDİĞİNDE O TARAFA ÇEVİRTİLMELİDİR. ONDAN DOLAYI DA SORUN BÜYÜTÜLMELİ, ÇOLUĞU ÇOCUĞU İLE DAĞLARA KAÇAN, ÖLDÜRÜLMekten KORKAN KÜRT JIRKİLERE EN AMANSIZ YÖNTEMLER UYGULANMALIDIR. HELİKOPTERLERLE, HAVAN TOPLARI İLE DAĞLARDA O YÖRENİN İNSANLARI KOVALANMALI, BAŞLARI EZİLMELİDİR. ONLAR SANKİ VATANDAŞ DEĞİLDİR. HER TÜRLÜ BASKI VE TERÖR MÜBAHTIR. BAŞLARI EZİLMELİ, HİÇBİR HAK TANINMAMALIDIR ONLARA. CIA VE MİT GÜNDEMDEDİR ARTIK. OLAYIN AYRINTILARINI ÖĞRENMEK İSTEYEN GAZETECİLERE İZİN VERİLMEMEKTE, HATTA "ESRARENÇİZ BİÇİMDE" BİR TRAFİK KAZASI İLE ÖLÜMLE NOKTALANMAKTADIR GERÇEKLERİ BİLENLERİN SONLARI.

kıştırmak için. Dostlukları bozulmuştur son birkaç ay içinde.

Gerçekte Beytüşşebap ve köylerini savcı-kaymakam-ağa üçlüsü yönetmektedir. Yönetim, kaynağını çıkar birliğinden almaktadır. Ağa asker kaçağıdır. Oradaki aşiretlerin en güçlüsünün başıdır. Sözünden çıkana pek rastlanmamıştır. Devletle olan ilişkilerinin garantisinde, kaymakam ve savcı ile olan yakınlığının etkisi vardır. Aynı şekilde; Kaymakam Orhan Alpdoğan'ın ve savcı Caduk'un çıkarlarının ve o yöredeki halk üzerindeki prestijlerinin de garantisi ağa olmaktadır. Örneğin kaymakam oğlunu sünnet ettirmiş, başköşeye ağayı oturtmuştur. Sünnet yaptığının altına ağanın 2500 lira sıkıştırdığı kimsenin gözünden kaçmamıştır.

Bu durum, savcı için de aşağı yukarı aynıdır.

Üç aylık yönetim hükmünü sürdürürken, savcı ile kaymakam arasında anlaşmazlık belirir. Anlaşmazlık kişisel nedenlerden doğmuştur. Kaynağı ne olursa olsun, anlaşmazlık üçlü yönetimi bozmuş, ağa kaymakamdan yana tavır almıştır. Savcı kendini yalnız hissetmektedir. İşte tam bu sırada, muhtar Mansur kavaklarının kesildiğini bildirir savcıya. Savcı hiç gereği yokken, yanına 18 jandarma alır ve Tuzluca köyüne gider, ağayı adaletin önüne dikmek için. Ağanın köyünde ve aşiret üyelerinin gözleri önünde ağaya fırsat bırakmadan, ona tabanca kabzasıyla vurur. Aşiret üyeleri de silaha davranınca jandarma elbisesi içinde altı halk çocuğu, kendi halkının kurşunlarıyla ölür. Jandarma kurşunuyla ölen aşiret üyelerinin sayısı ise belli değildir. Savcı arabaya biner, silahlı çatışma yerinden kaçar.

Öldürülen jandarmalardan birinin babası, daha sonra cenazelerin teslim töreni sırasında geçeği Hakkari Valisine şöyle haykırıyordu: "Bu olayda asıl suçlu hükümettir. Aşiretin yerinde ben olsam, ben de öldürürdüm jandarmaları. Hem onları eziyorsunuz, hem de dağlarda kovuyorsunuz".

TEMELDEKİ GERÇEK

Jirki aşireti olayının özeti budur. Ancak, bir yanda kişisel anlaşmazlıklardan kaynaklandığı bildirilen ağanın öldürülüşü, bir yanda değil Ankara'ya, ta Washington'a kadar uzanmaktadır. Amerika'nın "böl ve yönet" politikası faşist cepheçilerce uygulanmaktadır. Cephenin başı sıkıştığı uluslararası sorunlarda ve özellikle Kıbrıs'da. İçerde sürekli olarak bir konu el altında bulundurulmalı ve gözler istendiğinde o tarafa çevirtilmelidir. Ondandolayı da sorun büyütülmeli, çoluğu çocuğu ile dağlara kaçan, öldürülmekten korkan Kürt jirkilere en amansız yöntemler uygulanmalıdır. Helikopterlerle, havan topları ile dağlarda o yerinin insanları kovalanmalı, başları ezilmelidir. Onlar sanki vatandaş değildir. Her türlü baskı ve terör mübahadır. Başları ezilmeli, hiçbir hak tanımamalıdır onlara. CIA ve MİT gündemdedir artık. Olayın ayrıntılarını öğrenmek isteyen gazetecilere izin verilmemekte, hatta "esrarençiz biçimde" bir trafik kazası ile ölüme noktalanmaktadır gerçekleri bilenlerin sonları. İşin başka bir yönü konuyla ilgili yürütülen pazarlıklardır.

MC Doğu'da sıkıyönetim ilan etmek için yeni bir fırsat yakalanmıştır. Amerikan emperyalizmi ile cephe faşizmi kucağ kucağıdır bu olayda. Halk ise, ölüme karşı karşıyadır.

TUZLUCA'DAN VİYANA'YA: BASINDA AKILALMAZ BİR SORUMSUZLUK ÖRNEĞİ

Türkiye'nin Avusturya Büyükelçisi Daniş Tunaliği'li kimsenin öldürmüş olabileceği konusunda hayalgücünü en hızlı işletme başarısını ANKA gösterdi.

24 Ekim günü Günaydın'a göre ANKA'nın haberi şu:

Diğer bir görüş, büyükelçinin yurt dışındaki bir Türk yeraltı örgütüne öldürüldüğünü var saymaktadır. Bu ihtimalde ağırlık verenler, baskınların kullandığı otunun Alman plakalı olmasını, bu tür örgütlerin genellikle Federal Almanya'da üslendiğini savunmaktadırlar. Bu iddiaya göre, Türkiye'nin Şam Başkonsolosu'nun Maraşlı bir şahıs tarafından bıçaklanması olayı da Viyana olayıyla bağlantılı bulunmaktadır. Baskını Türk örgütünün düzenlediğini öne sürerler, baskına Tuzluca olaylarının ve bölgede sevilen bir kişi olan gazeteci Aziz Korkmaz'ın esrarençiz ölümünün yarattığı gerginliğin yol açtığını öne sürmektedirler.

ANKA'nın Anadolu Ajansı'nı bile geride bırakan bu "haberciliği" doğal uzantısını Orta-Doğu gazetesinde buldu. 24 Ekim günü kafatasçı ceride için de "akla ilk gelen ihtimallerden biri" de "Marksist Kürt Milliyetçileri"...

Nereye varılmak isteniyor? Kafatasçı ceridenin manşeti çok açık: "120 kişi hakkında 'Kızıl Kürtçülük' suçundan soruşturma yapıyor!..." Bu çeşitten "haber"lerle "Devlet de kimlere karşı savaş halinde olduğunu tesbit edecek ve güçlerini o yönde kullanacaktır." Şimdi daha iyi anlaşılıyor değil mi?

"Düşmanı tahmin ve tesbit edip devlete işaret etme ve devlete hedef gösterme" görevinde ırkçı ve kafatasçı bir cerideyle yanyana düşmek, ilericisi bir ajans olarak ANKA için gerçekten bir sorumsuzluk örneği. Ve bir talihsizlik.

min hugünkü muhtarı Mansur'un babası arasındaki anlaşmaya göre, kavakların korunması Jirki aşiretine bırakılmış, bunun karşılığı olarak da kavakların bir kısmı Jirkilerin malı olmuştur. İşte, Jirkilerin malı olan bu kavaklar Jirkiler tarafından kesildi diye, muhtar Mansur Ahmet Ağa'yı Beytüşşebap savcısına şikayet etmiştir. Ağa ile arası açıktır çünkü.

SAVCI-KAYMAKAM-AĞA İLİŞKİLERİ

Savcı Abdurrahman Çaduk'a bu iyi bir fırsat olmuştur Ahmet Ağa'yı sı-

Kaymakam öğretmenlerden işçilere, fırıncıdan doktorlara kadar herkesi biktirmiştir. Maddi ve manevi baskılarla yönetimini pekiştirmiştir. Hükümet doktorunun kalpak giymesini eleştirmiş, onu tehdit etmiş, doktor sonunda ilçeyi terk etmek zorunda kalmıştır. Hastalar da doktorsuzluktan kendi kaderlerine terkedilmişlerdir. Yok öğretmenlerin saç uzunmuş, yok evinin önünden geçen arabalar toz toprak çıkartıyorlarmış, yok yoldan geçenler makam arabasının önünden hemen çekilmiyorlarmış. İşte bütün bunlar kaymakam beyi gazaba getiren olaylardır.